

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 4 Sayı: 17 Volume: 4 Issue: 17
Bahar 2011 Spring 2011

DEMOKRASİYE GEÇİŞ SÜRECİNDE CUMHURİYET HALK PARTİSİ MUHALİFİ BİR GAZETE: *YENİ TÜRKİYE*

*A REPUBLICAN PEOPLE'S PARTY-DISSENTING NEWSPAPER IN THE
TRANSITION PERIOD TO DEMOCRACY: YENİ TÜRKİYE*

Melih TINAL*

Başak OCAK**

Özet

1946 yılı, Türkiye’de çok partili hayata geçişin bir başlangıcıdır. Şüphesiz, demokratik bir idare istemine doğru atılan bu adım, en canlı biçimde, basın üzerinde kendini göstermiştir. O zamana kadar tek parti idaresi altında söylenilmesi, yazılması güç olan pek çok şeyin ifade edilebilmesi basında büyük bir hareketlenmeye neden olmuştur. Bu dönem, kimi zaman basın konusunda atılan olumlu adımlar, kimi zaman da basına getirilen kısıtlamalarla içinde bir çelişkiyi de barındırmakla beraber, oldukça çalkantılı ve renklidir. Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) iktidarına muhalif yayınların artmaya başladığı dönemin ilk yılında *Yeni Türkiye* gazetesi de bir muhalif ses olarak yayın dünyasına katılır ve kısa süren yayın hayatı boyunca CHP iktidarını eleştiren çizgisini sürdürür.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet Halk Partisi, Yeni Türkiye, Demokrat Parti, Basın Kanunu.

Abstract

The year 1946 has been the starting point towards a multi-party period of the Republic of Turkey. Undoubtedly, this step toward a democratic government prompt, the press has shown itself over in the most vivid manner. The expression of many ideas difficult to be said and written under the administration of a single party until then has caused a major mobilization in the press. This period is turbulent and vivid for containing a dilemma including some positive steps as well as some restrictions over the press, concurrently. In the first year of the period where there is an increase in the number of dissenting publications against the government of The Republican People’s Party (CHP), the newspaper, *Yeni Türkiye*, enters into the publishing world and continues its dissenting policy against CHP in its brief press period.

Key Words: The Republican People’s Party, Yeni Türkiye, The Democratic Party, Press Law.

* Yrd. Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü.

** Okt. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü.

Giriş

II. Dünya Savaşı'nın sonunda birtakım iç ve dış koşullar, Türkiye'yi çok partili bir demokrasi sürecine sürüklemiştir. İç koşulların en önemlisi, tek parti yönetiminden duyulan hoşnutsuzluk; dış koşulların en önemlisi de savaşı kazanan "Batı Demokrasileri"nin otoriter rejimleri sarsarak demokrasiye güç kazandırmalarıdır (Kabacalı, 1994: 170). Çok partili hayata geçiş, farklı düşünceleri ifade edebilme özgürlüğünü beraberinde getirdiğinden, basın oldukça renklendirmiştir. Radyo ve Anadolu Ajansı'nın Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) iktidarının elinde bulunmasından dolayı, basın, muhalif fikirlerin dile getirilmesinde başlıca iletişim aracı haline gelmiştir (Koloğlu, 2006: 121). Bu dönemde yayınlanan pek çok gazetede, demokrasi fikri hararetle tartışılmaya başlanmış ve CHP iktidarına karşı seslerini yükselten muhalif gazetelerin sayıları ve bunların eleştirel yayınları artmıştır. Nitekim bu durumu, Sadun Tanju'nun, şu sözleri, tüm açıklığı ile göz önüne sermektedir: "1946-50 yıllarında Türk basınının manzarası şuydu: Zaman ilerledikçe muhalefeti destekleyen gazetelerin sayısı gittikçe artıyordu. Artmamasına da sebep yoktu. Zira muhalefet, düşüncede ve eylemde her şeyin en mükemmelini öne sürüyordu. Genellikle aydınlar demokrasinin bütün nimetlerinin elde edileceği hayali ile etkilenmişlerdi. Halk ise adalet ve eşitlik çılgınlıkları arasında, sigaranın beş kuruşa içileceği, şekerin ucuza yeneceği günleri düşünmeye başlamıştı. Muhalefete çok geniş bir kredi açılmıştı. İktidara ise o ölçüde hasis davranılıyordu... Basın, halkı coşturuyor, düşünmeye değil, bilmeye, habere önem veriyordu. İki seçim dönemi arasında dört yıl, bitmez tükenmez bir seçim kampanyası olarak devam etti. Basın halkın heyecanını daima taze tuttu" (Topuz, 2003: 192). İşte *Yeni Türkiye* gazetesi de bu heyecanlı atmosfer içinde, 1946 seçimlerinden kısa bir süre önce yayın hayatına atılır. Gazetenin yayına başladığı tarihte, yayınlanmakta olan belli başlı günlük gazeteler: *Cumhuriyet*, *Tasvir*, *Son Posta*, *Vatan*, *Akşam*, *Ulus*, *Yeni Sabah*, *Vakit*, *Tanin*, *Son Telgraf ve Gece Postası* ile *Son Saat*'tir. Bu gazetelerden, Nadir Nadi'nin sahibi ve başyazarı olduğu *Cumhuriyet*, Cihad Baban ve Ziyad Ebüzziya'nın yönetimindeki *Tasvir*, Selim Rağıp Emeç'in yönetimindeki *Son Posta*, Demokrat Parti (DP)'yi desteklemektedir. Ahmet Emin Yalman'ın gazetesi *Vatan*, resmi olmamakla birlikte DP'nin yayın organı gibidir. *Akşam* gazetesi, her ne kadar başında bulunan Kazım Şinasi Dersan, CHP Şehir Meclisi üyesi olsa da partililik yapmayan ve DP'ye karşı kalem savaşına girmeyen bir gazetedir. Falih Rıfkı Atay'ın başyazarlığını yaptığı *Ulus*, kuruluşundan beri CHP'nin gazetesidir ve Hüseyin Cahit Yalçın'ın *Tanin* gazetesi de CHP'yi desteklemektedir (Topuz, 2003: 188-190).

5 Temmuz 1946 tarihinde yayın hayatına atılan ve ancak 116 sayı yayınlanabilen *Yeni Türkiye* gazetesi, DP'nin resmi bir yayın organı olmamakla birlikte, DP'yi alenen destekleyen bir gazetedir. Türk basın tarihi üzerine yapılan araştırmalarda, sanıyoruz ki kısa süreli bir yayın hayatı olduğundan ötürü, *Yeni Türkiye* gazetesinin adına rastlanılmamaktadır. TBMM kütüphanesinden elde ettiğimiz nüshalara dayanarak hazırladığımız bu çalışma ile her ne kadar kısa süreli bir yayın hayatı olsa da *Yeni Türkiye*'nin Türk basın tarihindeki yeri ve önemini ortaya koymaya çalıştık.

1- Teknik Özellikler

Yeni Türkiye gazetesi, 5 Temmuz 1946 Cuma günü yayın hayatına atılır. Toplam 116 sayı olarak yayınlanan gazete, 24 Ekim 1946 tarihli 110. sayıdan sonra yayınına 27 gün ara verir. Yayınına niçin ara verdiğine ilişkin elimizde bir bilgi bulunmadığı gibi, gazetede de bu konuya ilişkin herhangi bir açıklamaya rastlanılmamaktadır. 111.

sayının yayın tarihi 22 Kasım 1946'dır. Bu tarihten itibaren beş sayı daha yayınlanır ve 27 Kasım 1946 tarihli 116. sayı ile gazetenin yayın hayatı noktalanır.

24 Ekim 1946 tarihli 110. sayı da dâhil olmak üzere "Demokrat Siyasi Gündelik Akşam Gazetesi" olarak tanımlanan gazete, 111. sayıdan itibaren yayınının sonuna dek "Demokrat Siyasi Akşam Gazetesi" ibaresi ile okuyucuya sunulur.

Dört sayfa olarak yayınlanan *Yeni Türkiye*'nin satış fiyatı, yayın hayatı boyunca hiç değişmez ve hep 10 kuruş olarak kalır. Posta adresi, İstanbul Posta Kutusu 427, Telgraf adresi, İstanbul *Yeni Türkiye*'dir. İdare yeri, İstanbul Ankara Caddesi Kahramanzade Han üst kat, telefon numarası da 22056'dır. İlk sayıdan son sayısına dek gazetenin tüm nüshaları Tan Matbaası'nda basılmıştır. Abone ücretleri, Türkiye için yıllık 30 lira; 6 aylık 16 lira; 3 aylık 8 liradır. Yurt dışı abonelik ücreti ise yıllık 56; 6 aylık 30; 3 aylık 16 liradır. İlan ücretleri, başlık maktuan 1000 kuruş, iç sayfalarda santimi 200, son sayfalarda da santimi 100 kuruştur. Gazetenin ebadı da 42x57 cm.'dir.

Yeni Türkiye'nin tirajı ile ilgili elimizde bir bilgi bulunmamakla beraber, yayınlandığı günden itibaren okuyucuların büyük ilgisini çektiğine ve "kapış kapış" satıldığına ilişkin çeşitli haberler gazetede sık sık yer almaktadır. Öyle ki daha ilk günden, gazete makineden çıkmadan matbaanın önünde büyük bir müvezzî ve okuyucu kitlesinin toplandığı; makineler sabaha kadar çalışmasına rağmen, İstanbul ve Anadolu'dan gelen talepleri yerine getirmeye imkân bulunamadığı; telgraf ve telefonla pek çok kutlama mesajı alındığı belirtilmektedir ("Sayın Okuyucularımıza", *Yeni Türkiye*, 6 Temmuz 1946: Sayı: 2; "*Yeni Türkiye* Halkın Gazetesi", *Yeni Türkiye*, 22 Temmuz 1946: Sayı: 18). İstanbul'da görülen bu büyük ilginin Ankara'da da sürmesinden dolayı duyulan heyecan, birinci sayfadan "*Yeni Türkiye* Ankara'da Kapışıldı" başlığı ile duyurulur. Hatta bu satış esnasında, Ulus Meydanı'ndaki kalabalığın yolu tıkaması yüzünden Başbakan Şükrü Saraçoğlu'nun otomobili bir müddet beklemek zorunda kalır "*Yeni Türkiye* Ankara'da Kapışıldı", *Yeni Türkiye*, 7 Temmuz 1946: Sayı:3; "Ankara'da *Yeni Türkiye*", *Yeni Türkiye*, 9 Temmuz 1946: Sayı: 5). Gördüğü bu büyük ilgi, gazetenin yeni baskılarının rotatifle yapılması gereğini beraberinde getirir. Rotatif baskı sayesinde gazete, ihtiyaçlara cevap verememenin sıkıntısından kurtulabilecek, siparişleri karşılayabilecek seviyeye gelebilecektir ("Okuyucularımıza", *Yeni Türkiye*, 10 Temmuz 1946: Sayı: 6). Nitekim dokuzuncu sayıdan itibaren gazete, büyük ve mükemmel bir rotatif makinesinde basılmaya başlanır ("Okuyucularımıza", *Yeni Türkiye*, 13 Temmuz 1946: Sayı: 9). Genel olarak Türkiye'de II. Dünya Savaşı sonrasında rotatif makinelerinin yenilendiği; modern baskı ve gazetecilik metotlarının kullanılmaya başlandığı düşünüldüğünde bu girişimin oldukça yerinde olduğu ortadadır (Gevgili, 1983: 220).

Bu ilgiye karşın, gazetenin satılması ve dağıtılması konusunda birtakım engellerle karşılaşıldığı görülmektedir. İddiaya göre, Bolu Valisi, Bolu'da gazetenin toplatılması için emir vermiş, bu durum karşısında da Vali'ye bir telgraf çekilerek bu kanunsuz emrini geri almadığı takdirde, gazete yönetiminin Vali hakkında dava açacağı kendisine bildirilmiş; aynı zamanda Vali, İçişleri Bakanı Hilmi Uran'a şikâyet edilmiştir ("Bolu Valisinin Kanunsuz Hareketi", *Yeni Türkiye*, 14 Temmuz 1946: Sayı: 10)¹. Bakanlık, konunun önemle ele alınacağını gazeteye bildirmiş ("Gazetemizi

¹ Gazetenin toplatıldığına dair bilgi, gazetenin Bolu'daki bayisinden gelmiştir ve bu haber, Ankara muhabiri Yalçın Uraz tarafından teyit edilmiştir. İlgili haberde, gazetenin toplatılmasına, müvezzîlerin "Demokrat Yeni Türkiye" diye bağırması neden olarak gösterilirken Bolu Valisinin de köy köy dolaşarak CHP'nin lehine propaganda yaptığı belirtilmiştir.

Sattırmak İstemeyen Vali", *Yeni Türkiye*, 17 Temmuz 1946: Sayı: 13); ancak birkaç gün sonra, İstanbul Valiliğinin, Bolu'da böyle bir hadisenin cereyan etmediğini bildiren telgrafı *Yeni Türkiye* idarehanesine gönderilmiştir ("Bolu'daki Hadiseye Dair", *Yeni Türkiye*, 23 Temmuz 1946: Sayı: 19). Bir başka hadise ise Ankara'da gerçekleşmiştir. Gazetenin Ankara muhabiri Yalçın Uraz'ın bildirdiğine göre, Ulus Meydanı'nda *Yeni Türkiye* gazetesini satan müvezzi, *Ulus* gazetesi müdürü Naşit Hakkı Uluğ ve CHP Erzincan Milletvekili Behçet Kemal Çağlar tarafından tokatlanmıştır. Ayrıca Uraz, İstanbul'dan gelen bütün *Yeni Türkiye* gazetelerinin CHP tarafından üzerindeki fiyattan satın alınarak piyasadan toplattırıldığını ve gelecek olan tüm muhalif gazetelerin de toplattırılması için önlemler alındığını eklemektedir ("*Yeni Türkiye* Ankara'da Halka Okutturulmuyor", *Yeni Türkiye*, 21 Temmuz 1946: Sayı: 17)². Uluğ ve Çağlar'ın, Ankara'da gazetenin satılmasını engellemeye yönelik söz konusu tutumları, gazetenin sahibi M. Ali Gökberk tarafından, 20 Temmuz 1946 tarihinde Başbakanlığa gönderilen bir telgrafla protesto edilmiş ve başbakanlıktan, Uluğ ve Çağlar hakkında kanuni takibata geçilmesi istenmiştir³.

Bolu ve Ankara'daki bu olaylar, gazetede birtakım eleştirilerin gündeme gelmesine sebep olmuş ve bütün bu gelişmeler "inandığı fikirleri açıkça savunan gazeteye olan rağbeti çekemeyen çevrelerin sabotajı" olarak yorumlanmıştır⁴.

Gazetenin, 5 Temmuz'da yayınlanacağı, el ve duvar afişleri ile ilan edilmiştir. Bu ilana karşın, gördüğü iki muamele konusunda gazete yönetiminin şikâyetleri vardır. Bunlardan biri, İstanbul Valisi Lütfü Kırdar'ın aylık gazeteciler toplantısına *Yeni Türkiye*'yi davet etmemesidir. Bu durum ya vilayetin basın bürosunun iyi çalışmamasına ya da demokrat vasıflı gazetelerin kasıtlı olarak toplantıya çağırılmamasına bağlanmaktadır ("Bu Ne Demek?", *Yeni Türkiye*, 6 Temmuz 1946: Sayı: 2). Diğer şikâyet konusu ise, gazetenin yayın hayatına atılışının Türkiye'nin her tarafından tebriklerle karşılanmasına rağmen, İstanbul basınının bu konuya hiç ilgi göstermemesidir ("*Bu Ne Demek Meslek Nezaketi*", *Yeni Türkiye*, 10 Temmuz 1946: Sayı: 6)⁵.

Gazetenin abonelere ulaştırılması konusunda da birtakım sıkıntılar yaşandığı görülmektedir. Yayına başladıkları andan itibaren, gazetenin abonelere ulaşmamasından yakınan yönetim, çareyi PTT Genel Müdürlüğüne hitaben bir şikâyet yazısını yayınlamakta aramıştır. Aksaklıkların posta servisinde kaynaklandığına hükmedilmiş ve müdürlükten bu konuda titiz davranması istenilmiştir

² Yalçın Uraz'ın ifadesine göre olay şöyle gelişir: Uraz'ın bir arkadaşı, olayı Uraz'a haber verir. Uraz, derhal Ulus Meydanı'na gelir ve olay hakkında bilgi alır. Olaydan iki saat sonra Uraz, bir arkadaşı ile Ulus gazetesi civarına gelir. Uluğ ve Çağlar, *Ulus* gazetesinden çıkarılarken Uraz'la karşılaşılır ve aralarında bir tartışma geçer. Tartışmaya büyük bir kalabalık tanıklık eder. Kendisine tehditler ve hakaretler savurdıklarını iddia eden Uraz, Uluğ ve Çağlar hakkında hakaret ve manevi tazminat davası açmaya karar verir.

³ "Ankara'da gazetemizin satılmasına gayri mesul kimseler tarafından müdahale edildiğini muhabirimiz bildirdi. Basın ve yayın hürriyetine sarıh bir tecavüz teşkil eden bu hareketi şiddetle protesto eder müsebbibleri olan Behçet Kemal ve Naşit Uluğ hakkında kanuni takibata geçilmesine ve bu gibi hadiseleri önleyecek tedbirler alınmak üzere ilgililere kati emir ve talimat verilmesine müsaadelerini arz ederim. *Yeni Türkiye Gazetesi Sahibi M. Ali Gökberk*", T.C. Başbakanlık Arşivi, 030 01 65 402 6/6. 22 Temmuz'da Başbakanlığa ulaşan bu telgraf, 25 Temmuz'da İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir. T.C. Başbakanlık Arşivi, 030 01 65 402 6/5.

⁴ M.E., "İlahi Bolu Beyi", *Yeni Türkiye*, 21 Temmuz 1946: Sayı: 17; Muhasipoglu, "Zorbalık Terfi Etti", *Yeni Türkiye*, 21 Temmuz 1946: Sayı: 17; "Davamıza Karşı Çıkacak Olanlarla Açık Konuşuyoruz", *Yeni Türkiye*, 23 Temmuz 1946: Sayı: 19.

⁵ "Beş gündür memleket içindeki büyük ve mesuliyetli üstün bir aşk ve heyecanla çıkmaya başladığımızdan beri her taraftan telefon, telgraf ve mektupla birçok tebrikler aldığımız halde, İstanbul basını arkadaşlarımızdan, hiçbirisi bizi kutlamak tenezzülünde bulunmadılar. Şüphe yok kimseye el avuç açarak muayede dilencililiğine çıkmış değiliz. Fakat muhalif, muvafık vaziyetimiz ne olursa olsun basın ailesinin arasına yeni katılan bir arkadaşına "Hoş geldin" demek, zannederiz usuldendir. Şimdi sorabiliriz bu ne demek?"

("Abonelerimize Gazetemiz Neden Gitmiyor?", *Yeni Türkiye*, 23 Ağustos 1946: Sayı: 50). Müdürlüğün, servislerde bir aksaklık olmadığını belirten cevabının ardından, konu, Ulaştırma Bakanlığının dikkatine sunulmuştur. Bakanlığa hitaben, Müdürlükten şikâyetçi olunduğuna dair bir yazı, gazetenin ilk sayfasında yayınlanmış ve Bakanlıktan aylardır sürüp giden bu durumun önüne geçilmesi için dilekte bulunulmuştur ("Ulaştırma Bakanlığının Dikkatine Posta Servislerinden Şikâyetçiyiz", *Yeni Türkiye*, 25 Eylül 1946: Sayı: 81).

Yeni Türkiye'nin rahatsızlık duyduğu konulara, Anadolu Ajansı'nın ve Basın Yayın Genel Müdürlüğünün CHP'nin emrinde çalıştığı iddialarını da eklemek gerekir. Ajansı ve Müdürlüğü, yabancı basının DP lehinde yazdığı övgü dolu yazıların halka bildirilmesini engellemekle suçlamaktadır ("Demokrat Parti ve Ecnebi Basını", *Yeni Türkiye*, 7 Temmuz 1946: Sayı: 23).

2- İdari ve Yazar Kadrosu

Gazetenin sahibi ve genel yayın yönetmeni, M. Ali Salih Gökberk, aynı zamanda gazetenin başyazarıdır. Gökberk, günün siyasi meseleleri hakkında çok sayıda makale yazmıştır. DP mensubudur ve yazılarının bir bölümü de CHP idaresini eleştiren içeriktedir. Büyük bir olasılıkla, "Yeni Türkiye" imzası altında yayınlanan yazılar da kendisine aittir. Aynı zamanda Gökberk, 1939 yılında yazdığı bir kitaptan anlaşıldığı üzere bu tarihte, Orman Umum Müdürlüğü Tedrisat ve Neşriyat Şubesi müdürüdür (Gökberk, 1939).

Yazar kadrosuna gelince, Celaleddin Ezine, *Meseleler ve Davalar* adlı köşesinde günlük siyasi yazılarını birinci sayfadan okuyuculara ulaştırmaktadır. Son yazısına, 17 Eylül 1946 tarihli 73. sayıda rastlıyoruz. 23 Eylül'de gazetede, birkaç günden beri kendisinin rahatsız olduğu ve iyileşir iyileşmez yazılarını yazmaya devam edeceği bildirilir; ancak Ezine'nin gazeteye dönüşü epey zaman alır. Kendisinin yokluğunda, 76. ve 77. sayılarda *Meseleler ve Davalar* başlığı altındaki yazılar, Kutay imzası ile yayınlanır. Kutay'ın yazıları, 23 Eylül 1946 tarihli 79. sayıdan itibaren *Günün Gölgesi* başlığını taşır ve bu yazılar 7 Ekim'de 93. sayıda son bulur. Ezine, köşesine 22 Kasım'da geri döner. Gazetenin kapanış tarihi olan 27 Kasım'a dek altı yazısı daha yayınlanır. Onun dönüşü ile beraber, *Günün Gölgesi* köşesi, yerini tekrar *Meseleler ve Davalar* köşesine bırakır. Celaleddin Ezine'nin yazıları, sadece siyasi konulardan ibaret değildir. Kimi zaman, düzenli olarak yayınlanmayan *Pazar Sohbetleri* köşesinde seyahatlerinden, anılarından söz eder; kimi zaman da düşünsel ve edebi konular üzerinde kalem oynatır⁶.

Aka Gündüz, 10 Temmuz 1946 tarihli 6. sayıdan itibaren gazetenin yazar kadrosuna *Ayak Üstü İki Laf* adlı köşe yazıları ile katılır. Hemen hemen her gün 30 Ağustos 1946 tarihli 55. sayıya dek gazetenin ikinci sayfasında yer alan yazılarında, Fincioglu imzasını kullanır⁷. 55. sayıdan itibaren yazılarının altına, Fincioglu yerine, Aka Gündüz adıyla imza atar. Bu başlık altındaki yazılarının son yayın tarihi, 15 Eylül 1946'dır. Bu tarihten itibaren *Ayak Üstü İki Laf* köşesi de yayından kaldırılır. Aka

⁶ Bu konularla ilgili, 14-72. sayılar arasında 11 adet yazısı yayınlanmıştır.

⁷ 21 Temmuz 1946 tarihli 17. sayıya dek "Finci" imzasını kullanmıştır.

Gündüz'ün, söz konusu köşe yazılarının dışında da *Memleket Meseleleri* başlığı altında çeşitli konulardaki görüş ve düşüncelerinin gazetede yayınlandığı görülmektedir⁸.

1946 seçimlerinde, İstanbul Bağımsız Milletvekilliğine adaylığını koyan Muharrem Feyzi Togay, *Günün Siyasi İcmali* başlığındaki, üçüncü sayfada yer alan köşesinde her gün dış politikaya dair yazılarını yazmaktadır. 23 Kasım tarihli 112. sayıda, köşesinin adı, *Politika* olur ve yeri, dördüncü sayfaya taşınır. Togay, bu köşe yazılarının dışında da dış politikaya dair yazılar yazmaya devam etmiştir⁹.

M.E. imzası ile *Kulaktan Kulağa*, Muhasipoğlu imzası ile *İki Kere İki*, Demokrat imzası ile *Demokrat'ın Köşesi* başlığını taşıyan sütunlar da günlük yazılara eklenmelidir. Ağırlıklı olarak iç politikadaki gelişmeleri konun alan bu köşe yazıları, gazetenin yayınlandığı süre boyunca hemen hemen her gün karşımıza çıkmaktadır. Bunların dışında, son altı sayıda, F.S. imzası ile *Neden* adında küçük bir köşenin yayınına başlandığını da görüyoruz.

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti kurucu üyelerinden olan Mehmet Fahrettin Pakkan, yazılarıyla¹⁰, yaptığı röportajlarla¹¹ ve yazdığı bir romanla¹² gazeteye katkıda bulunmaktadır. Yazar kadrosundan Şahap Balcıoğlu, fuhuş sorununu ele aldığı dizi yazıları ile dikkati çekerken bazı röportajların altına da imza atmaktadır¹³. H. Senihs Tongsir, ara sıra *Pazar Sohbetleri* köşesinde yazmakta; röportajlar yapmakta ve gazete için haber toplamaktadır. Tarih konulu üç adet yazısı da gazetede yayınlanmıştır¹⁴. Fuad Günsel de *Harp Devresinden Sulh Devresine Geçerken Veremle Mücadele Sistemimiz* adlı bir röportaj serisi hazırlamasıyla dikkati çekmektedir¹⁵.

⁸ Bu başlık altında, 40. sayıdan 58. sayıya dek altı adet yazısı yayınlanmıştır. Bunun dışında "Ormanlık Düşmanları" (*Yeni Türkiye*, 27 Temmuz 1946, Sayı: 23) ve "Daima Somurtmak Olmaz" (*Yeni Türkiye*, 4 Ağustos 1946, Sayı: 31) adlarında iki yazısı daha vardır.

⁹ Gazetenin, 9-112. sayıları arasında, 11 adet yazısı yayınlanmıştır.

¹⁰ "Sandık Başında Müshahedeler", *Yeni Türkiye*, 22 Temmuz 1946: Sayı: 18; "Sanat Dünyamızın Büyük Kaybı İsmail Hakkı Altın Bezer", *Yeni Türkiye*, 1 Ağustos 1946: Sayı: 28; Plajları Bugünkü Hallerinden Kurtaralım", *Yeni Türkiye*, 4 Eylül 1946: Sayı: 60; "Florya Plajlarında Gece Alemleri", *Yeni Türkiye*, 6 Eylül 1946: Sayı: 62; "Yerli Mallar Pazarları Hiç de mi Faydalı Olmadı?", *Yeni Türkiye*, 7 Eylül 1946: Sayı: 63.

¹¹ Röportaj başlıkları: "Seçime Yaklaşırken", *Yeni Türkiye*, 5-21 Temmuz 1946: Sayı: 1-17; "Lübnanlı Misafirlerimizle Bir Konuşma", *Yeni Türkiye*, 3 Ağustos 1946: Sayı: 30; "Sosyal Davalarımız Mesken Derdi", *Yeni Türkiye*, 4-31 Ağustos 1946: Sayı: 31-56; "Zührevî Hastalıklar Tarihe Karşıyor", *Yeni Türkiye*, 28 Eylül 1946: Sayı: 84; "Basın Kanunu Hakkında D.P. İstanbul İl Başkanı Kenan Öner'le Bir Konuşma", *Yeni Türkiye*, 21 Eylül 1946: Sayı: 77; "Milletvekilleriyle Konuşmalar", *Yeni Türkiye*, 9-23 Ekim 1946: Sayı: 95-109. Kendileriyle röportaj yapılan DP milletvekilleri, görüşme sırasına göre şunlardır: Senihs Yürüten, Sadık Aldoğan, Nuri Köni, Fuat Hulûsi Demirelli, Ahmet Silivrili, Faruk Nafiz Çamlıbel, İhsan Karesioğlu.

¹² *Gece Güneşi* adlı bu roman, 5 Temmuz-20 Ağustos 1946 tarihleri arasında, 47 bölüm halinde yayınlanmıştır.

¹³ Balcıoğlu, *İstanbul Batakhanelerinin İç Yüzü* başlığı altında 82. sayıda, fuhuş meselesini ele alır ve aynı başlık altında kendisine ayrılan sütunda, 83-111. sayılar arasında (27 Eylül-24 Ekim 1946) 28 bölüm halinde yazıları yayınlanır. Röportajları: "Tevfik Rüştü Aras'la Boğazlar Üzerinde Bir Konuşma", *Yeni Türkiye*, 14 Ağustos 1946: Sayı: 41; "Mareşal Fevzi Çakmak Şehrimizde Sayın İstanbul Milletvekili Kendisini İzmit'te Karşılamanın Muharririmize Mühim Beyanatta Bulundu", *Yeni Türkiye*, 8 Ekim 1946: Sayı: 94; "Tekirdağ Şarap Fabrikasında", *Yeni Türkiye*, 22 Ekim 1946: Sayı: 108.

¹⁴ Tongsir'in, *Pazar Sohbetleri* adlı sütunda, dört adet (*Yeni Türkiye*, 7 Temmuz 1946: Sayı: 3; *Yeni Türkiye*, 14 Temmuz 1946: Sayı: 10; *Yeni Türkiye*, 21 Temmuz 1946: Sayı: 17; *Yeni Türkiye*, 29 Eylül 1946: Sayı: 85); tarih konusunda üç adet ("Septim Sever ve Bir Falcı", *Yeni Türkiye*, 6 Temmuz 1946: Sayı: 2; "Jul Sezar Temsili Münasebetile Caiusjulius Caesar", *Yeni Türkiye*, 1 Ekim 1946: Sayı: 87; "Sokullu Mehmet Paşa", *Yeni Türkiye*, 12 Ekim 1946: Sayı: 98) yazısı gazetede yer almıştır. Diğerleri: "Mareşalle Yeni Bir Mülâkatımız", *Yeni Türkiye*, 24 Temmuz 1946: Sayı: 20; "Ayasofya Müzesi", *Yeni Türkiye*, 25 Ağustos 1946: Sayı: 52; "Prof. Dr. Fahrettin Kerim Gökay Dünya İçki Düşmanlığı Kurultayına Giden Yeşilay Kurumu Başkanı Ne diyor?", *Yeni Türkiye*, 26 Eylül 1946: Sayı: 82; "Harp Devresinden Sulh Devresine Geçerken Çocuk Dâvası Dr. Ali Şükrü Şavlı İle Bir Konuşma", *Yeni Türkiye*, 23 Eylül 1946: Sayı: 79.

¹⁵ Hazırlayan Fuad Günsel, "Verem Mütahassısı Dr. İhsan Rifat Sabar'la Bir Konuşma I, II, III", *Yeni Türkiye*, 6,7,8 Eylül 1946: Sayı: 62,63,64.

Gazetenin spor haberleri, Kâmrân Olcayto ve Hayrettin Bahtođlu tarafından hazırlanır. Bahtođlu, spor haberleri dışında, at yarışlarına ayrılan bölümde yarışlar hakkındaki haberleri de okuyuculara iletmektedir.

Yeni Türkiye'de çok az sayıda karikatür yayınlanmıştır. 116 sayı olarak yayınlanan gazetede rastladığımız toplam karikatür sayısı sadece on bir adettir. Bunlardan, dört tanesi Haşim¹⁶, üç tanesi Vasıf¹⁷ imzasını taşır. 11 Ekim 1946 tarihli 97. sayıda, karikatürist Semih Balcıoğlu'nun gazete kadrosuna katılacağı bildirilir. Balcıoğlu'nun, 13 Ekim Pazar günü ilk karikatürü yayınlanır. Pazar ve perşembe günleri yayınlanan karikatürlerinin sayısı dört adetle sınırlı kalır. Son karikatürü, 24 Ekim 1946 tarihli 110. sayıdadır¹⁸.

Gazetenin muhabirleri olarak saptadığımız kişiler, Yalçın Uraz, Kemal Abbas Altunkaş, Faruk Erten, Mustafa Küpeli, Nüzhet Akkor, İlhan Çevik, Muhsin Parlar, Sadettin Yalım ve Hikmet Yazıcıoğlu'dur.

Kadro dışından olup gazetede yazıları yayınlananlara gelince, gazetenin 8 Temmuz 1946 tarihli dördüncü sayısında, "Yeni Türkiye'de daima şü imzaları bulacaksınız" notu ile aşağıdaki isimler verilir: Fuat Köprülü, Adnan Menderes, Refik İnce, Kenan Öner, Mümtaz Faik Fenik, Celaleddin Ezine, Muharrem Feyzi Togay, Aka Gündüz. Bu kişilerden Ezine, Togay ve Gündüz, zaten gazetenin yazar kadrosu içindedir. Her ne kadar Köprülü'nün ve Menderes'in isimleri verilmişse de her ikisinin de gazetede hiçbir yazısı yayınlanmamıştır. Köprülü, 1946 genel seçimi sonrasında, sadece bir kez *Yeni Türkiye* gazetesine beyanat vermiştir ("Cumhuriyet Halk Partisi Faşist Zihniyetli Bir Partidir", *Yeni Türkiye*, 2 Ağustos 1946: Sayı: 29). Refik İnce'ye ait bir¹⁹, Kenan Öner'e ait dört²⁰, Mümtaz Faik Fenik'e ait altı²¹ adet yazı karşımıza çıkmaktadır. Yine gazetenin, 7 Eylül 1946 tarihli 63. sayısında "Deđerli fikir arkadaşımız Samet Ağaoğlu'nun, yazılarını devamlı olarak Yeni Türkiye'ye vereceğini memnuniyetle arz ederiz" dendiği halde, Ağaoğlu'nun da sadece üç yazısının yayınlandığını görmekteyiz²².

Kadro harici dışarıdan gazeteye yazı yazarlar arasında ilgi çekici isimlere de rastlamaktayız. Bu kişiler, Moskova eski büyükelçisi Galip Kemali Söylemezoğlu, Bahriye eski Bakanı İhsan Eryavuz, Emekli General Hüsnü Emir Erkilet ve Dışışleri eski Bakanı Tefvik Rüştü Aras'tır. İstanbul bağımsız milletvekilliğine adaylığını koyan

¹⁶ *Yeni Türkiye*, 8 Temmuz 1946, Sayı: 4; *Yeni Türkiye*, 10 Temmuz 1946, Sayı:6; *Yeni Türkiye*, 12 Temmuz 1946, Sayı: 8; *Yeni Türkiye*,14 Temmuz 1946, Sayı: 10.

¹⁷ *Yeni Türkiye*, 15 Temmuz 1946, Sayı: 11; *Yeni Türkiye*, 15 Eylül 1946, Sayı:71; *Yeni Türkiye*, 6 Ekim 1946, Sayı: 92.

¹⁸ *Yeni Türkiye*, 13 Ekim 1946, Sayı: 99; *Yeni Türkiye*, 17 Ekim 1946, Sayı: 103; *Yeni Türkiye*, 20 Ekim 1946, Sayı: 106; *Yeni Türkiye*, 24 Ekim 1946, Sayı: 110.

¹⁹ Refik İnce, "Demokrat *Yeni Türkiye*", *Yeni Türkiye*, 6 Temmuz 1946: Sayı: 2.

²⁰ Kenan Öner, "Adli Teminat Bakımından Teşkilât ve Usul Kanunlarımız 1- Adli Teşkilât Tarihimize Toplu Bir Bakış", *Yeni Türkiye*, 14 Ekim 1946: Sayı: 100; "2- Muhakeme Usulleri", *Yeni Türkiye*, 17 Ekim 1946: Sayı: 103; "3- Temyiz Teşkilâtı ve Bugünkü Vaziyet", *Yeni Türkiye*, 21 Ekim 1946: Sayı: 107; "Temyiz Teşkilâtının Gayesi Nedir?", *Yeni Türkiye*, 23 Kasım 1946: Sayı: 112. Bunların dışında, Öner, 1946 seçimlerine ilişkin gazeteye bir beyanat vermiş ("Kenan Öner'in Seçimler Etrafında Gazetemize Beyanatı", *Yeni Türkiye*, 22 Temmuz 1946: Sayı: 18), ayrıca kendisi ile iki kez de röportaj yapılmıştır. Röportajlardan ilki, DP'nin İstanbul'daki çalışmalarını hakkında Kemal Abbas Altunkaş ile yapılmıştır ("Kenan Öner'le Bir Mülakat", *Yeni Türkiye*, 5 Temmuz 1946: Sayı: 1), diğeri de Basın Kanunu hakkında M. Fahrettin Pakkan ile yapılmıştır ("D.P. İstanbul İl Başkanı Kenan Öner'le Bir Konuşma", *Yeni Türkiye*, 21 Eylül 1946: Sayı: 77).

²¹ Mümtaz Faik Fenik, "Milli Birliği Bozanlar Kimlerdir?", *Yeni Türkiye*, 7 Temmuz 1946: Sayı: 3; "C.H.P.nin Mesuliyeti", *Yeni Türkiye*, 10 Temmuz 1946: Sayı: 6; "Köylerde Seçim Karantinası", *Yeni Türkiye*, 14 Temmuz 1946: Sayı: 10; "Dış Politikayı Seçim işlerine Alet Etmeyelim", *Yeni Türkiye*, 21 Temmuz 1946: Sayı: 17; "Nerdesin 50 nci Madde?", *Yeni Türkiye*, 12 Eylül 1946: Sayı: 68; "Para Siyaseti ve Dış Ticaret", *Yeni Türkiye*, 15 Eylül 1946: Sayı: 71.

²² Samet Ağaoğlu, "Halk ve Demokrat Partileri", *Yeni Türkiye*, 7 Eylül 1946: Sayı: 63; "Devlet Başkanının Seçim Şekli Meselesi", *Yeni Türkiye*, 9 Eylül 1946: Sayı: 65; "İktidar Partisinin Tabiyesi", *Yeni Türkiye*, 14 Eylül 1946: Sayı: 70.

Söylemezoğlu'nun, *Yeni Türkiye*'de, 1946 seçimlerine, dış politikaya ve anılarına dair 11 adet yazısı yayınlanmıştır²³. İhsan Eryavuz'un da hatıraları, 27 Temmuz-20 Eylül 1946 tarihleri arasında 54 bölüm halinde yayınlanmış; ancak hatıraların yayını tamamlanamamıştır²⁴. Eryavuz, basın kanununun aldığı son şeklin, fikirleri rahatça açıklamaya izin vermediğini belirterek anılarını yayınlamaya devam edemeyeceğini, bundan dolayı da okurlarından özür dilediğini belirtmiştir (Eryavuz, 1946: *Yeni Türkiye*, 20 Eylül 1946, Sayı: 76). Bu kez anıların gördüğü büyük ilgi üzerine, gazetede, 22 Kasım 1946'dan itibaren Eryavuz'un çocukluğundan başlayarak hayatı hakkındaki anılarının yayınlanmasına başlanır; ancak bu kez içerik, Eryavuz'un çocukluğu, siyasi hayatına kadar olan süreç, Meşrutiyet Dönemi, Balkan Savaşları, I. Dünya Savaşı, Milli Mücadele yılları ve Bahriye vekilliği sırasında yaşadığı olaylara ilişkindir. Gazetenin kapanmasından dolayı ancak altı bölümü okuyucuya ulaşan bu hatıraların yayını da yarım kalır²⁵. Erkilet'in, *Yeni Türkiye*'de yazılarının yayınlanacağı "*H. E. Erkilet Gazetemizde*" haberi ile verilir ("*H. E. Erkilet Gazetemizde*", *Yeni Türkiye*, 13 Eylül 1946, Sayı: 69). Emekli General'in, bu haberle birlikte aynı gün yayınına başlanan, siyasi ve askeri içerikli dört yazısının²⁶ yanı sıra, kitap tanıtımına ilişkin bir yazısı²⁷ da gazete sütunlarında yerini alır. Tefik Rüştü Aras, *Yeni Türkiye*'de, dış politika kısmında değineceğimiz Sovyet Notası üzerine üç bölümden oluşan bir yazı dizisi kaleme alır²⁸. Bunun yanı sıra, 22-27 Kasım tarihleri arasında "*Dünya Politikası İçinde Türkiye*" başlığı altında, altı bölüm halinde yayınlanan dizi yazıları ile gazeteye katkıda bulunur²⁹. Gazetenin kapanması ile bu son dizisi yarım kalır.

Gazeteye dışarıdan yazı yazarlar arasında şu isimlere de rastlıyoruz: Münim Mustafa³⁰, Ali Rıza Seyfi³¹, K. Zülfü Taneri³², Sabih Alaçam³³, Halim Turgaylar³⁴, B. Enver Tek³⁵, Sadık Aldoğan³⁶, Burhan Apaydın³⁷, Ömer Cemil Tansı³⁸, Rasim Perkin³⁹,

²³ "Muhtelif Seçim Usulleri Üzerinde Mülâhazalar", *Yeni Türkiye*, 26 Temmuz 1946: Sayı: 22; "Yeni Devir Yeni çalışma Tarzı ister", *Yeni Türkiye*, 3 Ağustos 1946: Sayı: 30; "Siyasi Hatıralarımdan Bir Yaprak Abdülhamit Devrinde Bir Agreement Hâdisesi", *Yeni Türkiye*, 16 Ağustos 1946: Sayı: 43; "Boğazlar meselesi I-II", *Yeni Türkiye*, 21-22 Ağustos 1946: Sayı: 48-49; "Boğazlar Meselesinde Rusların Eski ve Yeni Siyaseti", *Yeni Türkiye*, 30 Ağustos 1946: Sayı: 55; "Yunan Faciasının Son Perdesi", *Yeni Türkiye*, 5 Eylül 1946: Sayı: 61; "Arap Birliği ve Ortaşark", *Yeni Türkiye*, 18 Eylül 1946: Sayı: 74; "Bulgar Cumhuriyeti", *Yeni Türkiye*, 25 Eylül 1946: Sayı: 81; "Sovyetlerin 2 nci Notası", *Yeni Türkiye*, 2 Ekim 1946: Sayı: 88; "Meşrutiyet Devrine Ait iki Hatıra", *Yeni Türkiye*, 23 Ekim 1946: Sayı: 109.

²⁴ İhsan Eryavuz, "Havuz ve Yavuz Meselesinin İç Yüzü", *Yeni Türkiye*, 27 Temmuz-20 Eylül 1946, Sayı: 23-76.

²⁵ İhsan Eryavuz, "Hayat ve Hatıralarımı Niçin ve Nasıl Yazmağa Başladım?-I", "Mektebe Başlarken Verilen Öğütler Hala Kulduğumdur-2", "Abdest Alma Vesikası ile Geçinen Çocuklar-3", "Babamın Dünya ve Ahiret Hakkındaki Düşünceleri-4", "Namık Kemal'in Eserleri ve O Zamanın Gençliği-5", "Eskilerin Padişahlar Hakkındaki Düşünceleri-6", *Yeni Türkiye*, 22-27 Kasım 1946, Sayı: 111-116. Gazetede, Eryavuz'un bir de yazısı yayınlanmıştır: "Donanma Meselesi Eski Bahriye Müşteşarı B. Hüsameddin Ülsel'in Bir Yazısı Münasebetiyle", *Yeni Türkiye*, 19 Ekim 1946, Sayı: 105.

²⁶ H. E. Erkilet, "Tehlike Çamı", *Yeni Türkiye*, 13 Eylül 1946, Sayı: 69; "Otorite ve Harp", *Yeni Türkiye*, 20 Eylül 1946, Sayı: 76; "Yeni Bir Harp Olacak mı?", *Yeni Türkiye*, 27 Eylül 1946, Sayı: 83; "Nüenberg Kararları", *Yeni Türkiye*, 4 Ekim 1946, Sayı: 90

²⁷ Kurmay Albay Sadık Atak'ın *Doğunun Kapısı Kars* adlı eserinin tanıtımıdır. H. E. Erkilet, "Doğunun Kapısı Kars", *Yeni Türkiye*, 18 Eylül 1946, Sayı: 74.

²⁸ Tefik Rüştü Aras, "Sovyetlerin Yeni Notası Münasebetiyle 1-3", *Yeni Türkiye*, 9-11 Ekim 1946, Sayı: 95-97.

²⁹ Tefik Rüştü Aras, "Dünya Politikası İçinde Türkiye-1-6", *Yeni Türkiye*, 22-27 Kasım 1946, Sayı: 111-116.

³⁰ Münim Mustafa, "Devam Eden Dram", *Yeni Türkiye*, 30 Temmuz 1946, Sayı: 26; "Köy Siyasetinde H. P. sinin Mesuliyetleri", *Yeni Türkiye*, 6 Ağustos 1946, Sayı: 33; "Tıp Fakültesinin Bugünkü Hali", *Yeni Türkiye*, 12 Ağustos 1946, Sayı: 39; "Mutlakiyet Ruhu", *Yeni Türkiye*, 20 Ağustos 1946, Sayı: 47; "Vazife Duygusu ve Meslek Saygısı", *Yeni Türkiye*, 3 Eylül 1946, Sayı: 59.

³¹ Ali Rıza Seyfi, "İngiltere'de Polis Salâhiyetleri", *Yeni Türkiye*, 17 Temmuz 1946, Sayı: 13; "Şekli Değişen Fakat Manası Değişmeyen Kelimeler", *Yeni Türkiye*, 2 Ağustos 1946, Sayı: 29; "Birleşik Amerika'nın Cumhuriyet Örneği ve Bizim Cumhuriyetimiz", *Yeni Türkiye*, 17 Ağustos 1946, Sayı: 44.

³² K. Zülfü Taneri, "Milli Eğitim Şûrası ve meseleleri I,II,III,IV", *Yeni Türkiye*, 15-19 Eylül 1946, Sayı: 71, 72, 73, 75

³³ Sabih Alaçam, "Devlet Fabrikalarının İstikbali", *Yeni Türkiye*, 12 Ekim 1946, Sayı: 98.

³⁴ Halim Turgaylar, "Ticaret ve Sanayimizin İnkişafı Neye Bağlıdır?", *Yeni Türkiye*, 13 Temmuz 1946, Sayı: 9.

³⁵ B. Enver Tek, "Avrupa'daki İşgal Orduları", *Yeni Türkiye*, 24 Kasım 1946, Sayı: 113.

Kâzım Nami Duru⁴⁰, Fethi Mete⁴¹, Dr. Burhaneddin Uğur⁴², Fuad Yazganarık⁴³, Hulûsi Karadeniz⁴⁴, Nejat Muhsinoğlu⁴⁵, Kerim Yund⁴⁶, Adem Muhtefi⁴⁷ ve Ali Genceli⁴⁸. Yazıları yayınlanan yabancı yazarlar ise Relman Morin⁴⁹, Gerhard Kessler⁵⁰, Sigrid Arne⁵¹, Bernard Lewis⁵², Paul Redmayne⁵³, Joseph Godwin⁵⁴ dir.

3- Yayın Politikası

Yeni Türkiye gazetesi, CHP iktidarını eleştiren ve alenen DP'yi desteklediğini beyan eden gündelik siyasi bir gazetedir. Yayın hayatına atıldığı 5 Temmuz 1946 tarihli ilk sayısında, yayın politikası, *Yeni Türkiye* imzasıyla yayınlanan bir yazı ile okuyuculara duyurulur. Bu yazıda, CHP iktidarı, her fırsatta otoritesini kullanmaktan çekinmemekle; II. Dünya Savaşı yıllarında halkın sorunlarına kayıtsız kalmakla; orta ve fakir sınıfın çektiği acıları görmemekle; karaborsacılığı uzaktan seyretmekle suçlanır ve artık hükümetten ümit, tedbir ve kurtuluş bekleyen bir tek kimse bile kalmadığının altı çizilir. Yazıda, bütün bu umutsuzluğa rağmen, gazeteyi yayınlayanların, hâlâ içlerinde umut taşıdıkları ve Türk milletinin karakterine, ahlakına güvenerek harekete geçtikleri belirtilerek yayın amacı şu sözlerle dile getirilir:

“Yeni Türkiye’ciler samimi bir dava yolcusu olarak memleket hizmetinde el ele vermişlerdir. Şahsi hiçbir iddiaları yoktur. Bütün emelimiz tek partili bir sistemden kurtulduğumuz şu günlerde demokrasinin yerleşmesine ve kökleşmesine çalışmak, Türk halkına huzur ve refah verecek, biraz olsun acularını dindirecek şartları öne sürmek ve Yeni Türkiye’nin hakiki statüsünü almasına çalışmaktır. Neme lazımcılığı mahvetmek, bu ruhu öldürmek istiyoruz. Herhangi bir menfaati uğruna her türlü şahsiyetsizliği göze alan silik, geri, hareketsiz karakterin düşmanıyız.

Memleketin her sahasına ait fikirlerimiz, inançlarımız var. Devlet makinesini yakından tanıyoruz. Münevverlerimizi, halkımızı, köylümüzü çok iyi bilmekteyiz. Hakiki ve ciddi bir vatandaş karakteri ile gördüklerimizi, bildiklerimizi olduğu gibi konuşmayı bir vazife sayıyoruz. Bunun için elimizden geleni yapacağız. Kendimizi kuvvetli bir memleket sevgisinin ihtirasına

³⁶ Sadık Aldoğan, “Bize Bir Medenileşme Planı Lazımdır”, *Yeni Türkiye*, 25 Kasım 1946, Sayı: 114.

³⁷ Burhan Apaydın, “Boğazlar Meselesi-Sovyetlerin Müşterek Müdafaa Hakkındaki Teklifleri Ne İçin Kabul Edilemez?”, *Yeni Türkiye*, 26 Kasım 1946, Sayı: 111.

³⁸ Avukat Ömer Cemil Tansı, “Türkiye’de Ana Kanunlar”, *Yeni Türkiye*, 31 Temmuz 1946, Sayı: 27; “Kanunlarımız ve Büyüklüğümüz”, *Yeni Türkiye*, 17 Ağustos 1946, Sayı: 44; “Adalet Mekanizması Nasıl İşliyor?”, *Yeni Türkiye*, 5 Eylül 1946, Sayı: 61.

³⁹ Rasim Perkin, “Yeni Dış Ticaret Rejimi”, *Yeni Türkiye*, 10 Eylül 1946, Sayı: 66; “Yeni Dış Ticaret Rejimi 2- Alınan Tedbirler İsabettir midir?”, *Yeni Türkiye*, 12 Eylül 1946, Sayı: 68.

⁴⁰ Kâzım Nami Duru, “Türkçemiz Gittikçe Bozuluyor-Neden?”, *Yeni Türkiye*, 28 Eylül 1946, Sayı: 84; “Bizde Okul İmtihanları”, *Yeni Türkiye*, 16 Ekim 1946, Sayı: 102.

⁴¹ Fethi Mete, “Gayeleri Unutmayalım”, *Yeni Türkiye*, 9 Ağustos 1946, Sayı: 36.

⁴² Dr. Burhaneddin Uğur, “Yeşilay ve Düşmanları”, *Yeni Türkiye*, 30 Eylül 1946, Sayı: 86.

⁴³ Fuad Yazganarık, “Kıralık Ev Sahiplerinin Marifetleri”, *Yeni Türkiye*, 1 Ekim 1946, Sayı: 87.

⁴⁴ Hulûsi Karadeniz, “Tramvay Altında Kalan Çocuklar”, *Yeni Türkiye*, 15 Ekim 1946, Sayı: 101.

⁴⁵ Nejat Muhsinoğlu, “Pazar Yarenlikleri Damadına Gönül Veren Kaynana”, *Yeni Türkiye*, 20 Ekim 1946, Sayı: 106.

⁴⁶ M. Ali Gökberk’e ait 1946 yılında yayınlanan *Ağaç ve Orman Antolojisi* adlı kitabın tanıtımıdır. Kerim Yund, “Ağaç ve Orman Antolojisi”, *Yeni Türkiye*, 10 Eylül 1946, Sayı: 66.

⁴⁷ Adem Muhtefi, “Bir Tramvay Safası”, *Yeni Türkiye*, 25 Eylül 1946, Sayı: 81.

⁴⁸ Ali Genceli, “Türk-İrak Münasebetleri”, *Yeni Türkiye*, 24 Eylül 1946, Sayı: 80.

⁴⁹ Relman Morin, “İsviçre’nin Harp Sonu Durumu”, *Yeni Türkiye*, 31 Ağustos 1946, Sayı: 56.

⁵⁰ Gerhard Kessler, “İstanbul’da Mesken Meseleleri-1 Meselenin Ana Hatları”, *Yeni Türkiye*, 23 Eylül 1946, Sayı: 79; “İstanbul’da Mesken Meseleleri-2 Buhranın Hâl Çareleri”, *Yeni Türkiye*, 24 Eylül 1946, Sayı: 80.

⁵¹ (Associated Press Muhabiri) Sigrid Arne, “Doğu ve Batı Avrupa Arasındaki Duvar Yıkılacak mı?”, *Yeni Türkiye*, 27 Kasım 1946, Sayı: 116.

⁵² Bernard Lewis, “İngiltere’de Türkoloji Araştırmaları”, *Yeni Türkiye*, 19 Eylül 1946, Sayı: 75.

⁵³ Paul Redmayne, “Resimli Öğretim Yeni Terbiye ve Yayın Kanunları”, *Yeni Türkiye*, 22 Eylül 1946, Sayı: 78.

⁵⁴ (Associated Press Muhabiri) Joseph Godwin, “Balkanlarda Durum Vahim”, *Yeni Türkiye*, 22 Ekim 1946, Sayı: 108.

verdik. Doğruluğu, samimiliği prensip aldık. Demokrasiyi hâkim kılmaya çalışarak bu yolda Demokrat Parti'yi destekleyeceğiz.

İlk günleri bazı kusurlarımız olacak! Okuyucularımız bunları mazur göreceklendir. Onları gittikçe düzelterek ve gazetemizi mükemmel bir hale getireceğiz. YENİ TÜRKİYE, demokrat Türk milletinin kolektif bir iş birliği gazetesidir. Her vatandaş bizim muharririmizdir. Sütunlarımız her türlü şikâyete açıktır. Bunları hiçbir vakit şantaj ve yaygara vesilesi yapmayacağız. Evvelâ tahkik edeceğiz, tetkik ettireceğiz, ondan sonra yazacağız. Namuslu insana ve namuslu ele tecavüz etmekten ne kadar sakınırsak namussuz ve hayasızca yapılan hiçbir harekete de o nispette göz yummayacağız. Kötülükleri ortaya dökeceğiz. Kavli, fiili ve hareketiyle memlekette fenalık eden kim olursa olsun düşmanımızdır.

Gazetecilik bakımından küçük bir havadisten büyük manalar çıkaracak okuyucularımızın alâkasını suiistimal etmeyeceğiz. Hadiseleri yalnız kendisine mahsus ehemmiyet dereceleriyle müतालâ edeceğiz ve öyle bildireceğiz. Üstün bir gazetecilik idraki içindeyiz. Memleket gazetecisinin nasıl olması gerektiğini biliyoruz. O imanla yürüyeceğiz.

Yeni Türkiye'ye büyük kurucumuz Atatürk'ten aldığımız kuvvet ve ilhamla giriyoruz. Her türlü zorlukları yenerek davamızda muvaffak olacağız. Ne kadar çetin şartlar altında olursak olalım, yolumuzdan dönmeyeceğiz, hizmetimizi bırakmayacağız. İçimizde daima hatırasını taşıdığımız bu büyük adamı burada tekrar analım. Bu vatana onun kadar inanan kimse olmamıştır. Onunla birlikte onun ruh ve heyecanıyla yola katılıyoruz." (Yeni Türkiye, 1946: Yeni Türkiye, 5 Temmuz 1946, Sayı: 1)

Gazetenin, DP'nin resmi yayın organı olmamakla beraber, bağımsız değil, demokrat bir gazete olduğu da şu satırlarla ifade edilir:

"Gazetenin sahibi Demokrat Partiye mensuptur ve daha partinin kurulduğu günlerde fikren bu davaya vermiş ve kısa bir zaman sonra da içinde fiilen vazife almak sureti ile kendisini ve politika hayatının mukadderatını tamamen buraya bağlamıştır. Bu itibarla Yeni Türkiye'nin anlaşıldığı manada müstakil olmasına imkân yoktur. Bir parti mensubunun çıkardığı gazete o partinin doğrudan doğruya resmi organı olması ve neşriyatının bütün mesuliyeti kendisine ait dahi olsa buna müstakil sıfatı verilemeyeceği gibi parti de kendisinden bir parça olan bu uzvu bana ait değildir diye reddedemez... Sahibi, karakteri ve yazılarının hakiki vasfı ile demokrat olan bir gazete partinin sempati duymamasına ve üstünde manevi havasının esmemesine imkân olamaz. Ancak bu, o gazetenin her türlü neşriyatından partinin mesul olacağı manasını da elbet ifade etmez... Biz kendimizin demokrat olduğunu bilir ve onu ilan ederiz. Bu sıfatla neşriyatımızda Demokrat Partiyi destekliyoruz. Ne parti bizi reddetmiş ne de biz ona dayanarak mesuliyetimizden teğafül etmişizdir. Tekrar söylüyoruz: Herkes bilsin, Yeni Türkiye müstakil değil, demokrat bir gazetedir." (Yeni Türkiye, 1946: Yeni Türkiye, 20 Eylül 1946, Sayı: 76.)⁵⁵

CHP iktidarına yöneltilen eleştiriler, Yeni Türkiye'nin ilk sayısında, Mehmet Ali Gökberk'in yazılarıyla da hemen kendisini gösterir. Gökberk, bu ilk sayıda "Devlet İdaremizin Karakteri" başlığı altında bir yazı dizisi kaleme alır⁵⁶. Gökberk'in bu yazılarda ileri sürdüğü görüşler, aynı zamanda gazetenin yayın politikası ve gazetenin Türkiye'nin siyasi hayatına bakışı açısından bize ışık tutabilecek bilgileri içermektedir. Bu yazı dizisinin kaleme alınma nedeni, devlet idaresinin iç yüzü hakkındaki fikirleri okuyucuya sunmaktır. Gökberk, yazıların, okuyucu tarafından ilgi ve merak ile takip edileceği fikrindedir. Gazetenin ilk üç sayısında, üç bölüm halinde ele aldığı bu yazılarda, şu konular üzerinde durur: Gökberk'e göre, Türkiye'deki devlet yönetiminin

⁵⁵ DP'nin yayın vasıtası olunmadığı; ancak DP'nin desteklendiği yolunda bkz: "Vatan'ın Bir Haberi Dolayısıyla", Yeni Türkiye, 9 Temmuz 1946, Sayı: 5.

⁵⁶ Yeni Türkiye, 5, 6, 7 Temmuz 1946, Sayı: 1,2,3.

başında bir bakanlar hegemonyası, amirlerin baskısı vardır ve sisteme otarşik bir zihniyet, merkeziyetçilik ve kötü bir bürokrasi hâkimdir. Bakanlık koltuğuna geçenler, önce emirlerindeki teşkilatı ve bunun mensuplarını kendilerine şahsen bağlarlar, sonra da işlerin her aşamasına müdahale ederler. Oysa bakanların iş başına getirdiği kişilerde, kendilerine bağlılık değil; bilgi, yetenek, işte başarı kıstasları aramaları gereklidir (Gökberk, 1946: *Yeni Türkiye*, 5 Temmuz 1946, Sayı: 1).

Gazetenin, yayın politikasının bir ilkesi de ilk sayıda “Halkın Dertleri” başlığı altında, aşağıda iktibasen vereceğimiz yazı ile okuyuculara duyurulur:

“Gazetemiz birinci planda memleketin ve okuyucularımızın dertleriyle yakından alâkalanacak ihtiyaçlara tercüman olacaktır. Bu gayede ilerlemek, kendi sahamızda hakikaten yararlı olabilmek için bu sütunu sizlere tahsis ettik.

Bilhassa günün mevzuu olan milletvekilleri seçimlerine hazırlandığımız şu sırada particilik gayretiyle bir misalini belediye seçimlerinde görüp duyduğumuz müdahalelerin en küçüğü vatandaşlar hesabına mücadeleye geçeceğimiz en büyük mevzuattan sayılacaktır.

Diğer taraftan harp sonu iktisadî düzensizliği gün geçtikçe ağırlığını hissettirmekte, şüphesiz birçok vatandaşları imkânsızlıklara sürüklemektedir. Bu vaziyet karşısında, geçim şartlarının güçlüğüne rağmen, üstelik haksızlık ve alâkasızlıklara uğrayarak mutazarrır edilenler alâkadarlara duyurmak, icabında bizzat takibetmek üzere şikâyetlerini bildirebilirler. Bir kelime ile neşir hayatında parolamız Halka ve Hakka doğrudur.

Okuyucularımızın bize telefon, telgraf ve mektupla bildirdikleri şikâyetleri açık adres ve isim tahtında neşrederek alâkalı makamlara duyuracak, icabında takiple alınan neticeyi bildireceğiz. İstenildiği takdirde isim ve adres mahfuz tutulacaktır.” (“Halkın Dertleri Okuyucularımıza”, *Yeni Türkiye*, 5 Temmuz 1946, Sayı: 1.)⁵⁷

Hemen hemen her gün yayınlanan bu köşede, çok çeşitli konularda halktan gelen şikâyetlere yer verilmiştir. Gazete kimi zaman bu şikâyetlerin takipçisi olmuş ve sorunları çözmek için bazı girişimlerde bulunmuştur. 111. sayıdan itibaren köşenin adı, *Dilekler Dertler* olarak değiştirilmiştir.

4- İçerik

4.1- Sabit Sütunlar

Dört sayfalık *Yeni Türkiye* gazetesinin hemen hemen her sayısında, yayın politikasına ve yazar kadrosuna ait kısımda değinmediğimiz diğer sabit sütunların başlıkları ve içerikleri şunlardır:

Sabah Gazeteleri: *Yeni Türkiye'nin* ikinci sayfasında yer alan bu sütunda, adeta kemikleşmiş bir biçimde kendisinden alıntı yapılan bazı gazeteler ve yazarlara rastlanılmaktadır. Bunlar, *Vatan* gazetesinden Ahmet Emin Yalman, *Tasvir* gazetesinden Cihad Baban ile Ziyad Ebüzziya, *Son Posta* gazetesinden Ekrem Uşaklıgil ile Selim Ragıp Emeç ve *Yeni Sabah* gazetesinden Cemaleddin Saraçoğlu'dur. Bu sütun, 85. sayıya dek aralıklarla yayınlanmış ve sütuna, 86. sayıdan itibaren gazetede yer verilmemiştir⁵⁸. 22 Kasım tarihli 111. sayıda köşenin adı, *Türkiye Postası* ve yayın yeri üçüncü sayfa olarak değiştirilmiştir. Bu kez, kendisinden alıntı yapılan *Vatan*, *Tasvir*,

⁵⁷ Ayrıca, gazeteğe gönderilecek olan şikâyetlerin, okunaklı bir yazı ya da daktilo ile yazılıp 150 kelimeyi geçmemesi, okuyuculardan rica edilmektedir. “Halkın Dertleri”, *Yeni Türkiye*, 27 Temmuz 1946, Sayı: 23.

⁵⁸ 85. sayıya dek, yayınlanan sütun adedi 48'dir.

Son Posta, *Yeni Sabah* gazetelerine *Cumhuriyet*, *Yarın*, *Son Telgraf* ve *Tanin* gazeteleri de eklenmiştir.

Şehir Haberleri: İstanbul şehrine ait günlük konuları içermektedir.

Dış Haberler: Dünyadaki günlük olaylar ve gelişmeler hakkındadır.

Sağlık Köşesi: Bu sütunda, ağırlıklı olarak Doktor Şemsi Mutver'in yazıları yayınlanmaktadır. Çocuk doktoru olan Mutver'in, söz konusu köşedeki konu başlıklarını şöyle listeleyebiliriz: "Güneş ve Deniz Banyosu", "Tansiyonunuzu Ölçtürdünüz mü?", "Saç Dökülmesi", "Penisilin Her Derde Deva mıdır?", "Çocuklarımızın Sağlığını Ne Zaman Düşüneceğiz?", "Süt Hakiki Bir Gıdadır", "Sıtma", "Şeker Hastalığı ve İnsülin"⁵⁹

Mutver dışında bu köşede yazıları yayınlanan diğer doktorlar: İhsan Rıfat Sabar, Ali Şükrü Şavlı ve Enver Çavuşoğlu'dur. İhsan Rıfat Sabar'la, verem hakkında yapılan bir röportaj, üç bölüm halinde yayınlanmıştır⁶⁰. Enver Çavuşoğlu'nun da verem hakkında bir yazısına rastlamaktayız⁶¹. Ali Şükrü Şavlı ise çocuk sağlığı hakkında kendisi ile yapılan röportajda verdiği bilgilerle sağlık köşesine katkıda bulunmuştur⁶². Dikkati çeken bir husus şudur: Gazetenin ilk sayısından itibaren pek çok nüshasında *Çocuk Doktoru* adlı bir mecmuanın ilanları verilmektedir. 5 Temmuz 1946 tarihli *Yeni Türkiye* gazetesinde, mecmuanın dördüncü sayısının yayınlandığı duyurulmaktadır. 1939 yılında, ayda bir kez olmak üzere, 37. sayısı yayınlanan ve aynı adı taşıyan bir mecmuanın sahibi ve yazı işleri müdürünün de Şemsi Mutver olduğu görülmektedir⁶³.

Bunların dışında her gün, günlük radyo programı ile miladi, hicri ve rumi takvim, *Yeni Türkiye Takvimi* adı altında gazetede yer almaktadır.

4.2- İç Politika

Şüphesiz 1946 Temmuzunun en önemli meselesi, ayın 21'inde yapılacak olan genel seçimlerdir. Seçimlerin öncesinde, gazetede, *Seçim Yaklaşırken/Seçime Yaklaşırken* başlıklı sütunlar altında, Mehmet Fahrettin Pakkan'ın bazı milletvekilleri, milletvekili adayları ve siyasetle ilgilenenlerle yaptığı röportajları yayınlamaya başlanır. Pakkan, bu röportajların yapılma nedenini şu sözlerle dile getirir:

"İlk defa olarak siyasi tarihimizde serbest intihap yapılması, yurdun her tarafında derin bir alâka ile takip edilmektedir. Milli refaha yükselmenin ilk adımı olan bu hareketlerin hakikatte, siyasi mazisi ve tecrübeleri olan salâhiyetli şahısların neler düşündüklerinin neşretmenin faydalı olacağını muhakkak telakki ettik." Bu doğrultuda, ilk olarak, İstanbul'dan bağımsız milletvekilliğine adaylığını koyan Galip Kemali Söylemezoğlu ile yapılan röportaj yayınlanır⁶⁴. Röportaj dizisi, Eski Erzurum Milletvekili Hüseyin Avni ulaş, Avukat İrfan Emin Kösemihalıoğlu, Bayan İhsan İleri, Operatör Cemil

⁵⁹ Bu yazılar sırasıyla, 5 Temmuz-12 Ağustos 1946 tarihleri arasında yayınlanan, 1,4, 10, 11, 34, 35, 38 ve 39. sayılarda yer almaktadır.

⁶⁰ Röportajı yapan, Fuad Günsel'dir. "Veremle Mücadele Sistemimiz Verem Mütahassısı Dr. İhsan Rıfat Sabar'la Bir Konuşma I, II, III", *Yeni Türkiye*, 6,7,8 Eylül 1946, Sayı: 62,63,64.

⁶¹ Dr. Enver Çavuşoğlu, "Verem Korunma Çareleri ve Tedavi Usulleri", *Yeni Türkiye*, 28 Temmuz 1946, Sayı: 24.

⁶² Röportajı yapan, H. Senih Tongsir'dir. "Harş Devresinden Sulh Devresine Geçerken Çocuk Dâvası", *Yeni Türkiye*, 23 Eylül 1946, Sayı: 79.

⁶³ *Çocuk Doktoru*, Sayı: 37, Nisan 1939, Şaka Matbaası (Çocuk Bakımı, Çocuk Hastalıkları, Çocukların Beslenme, Giyinme ve Terbiyesinden Bahseder).

⁶⁴ "Seçime Yaklaşırken Eski Moskova Elçisi Galip Kemali Söylemezoğlu İle Bir Mülakat", *Yeni Türkiye*, 5 Temmuz 1946, Sayı: 1

Topuzlu, Prof. Dr. Ali Fuat Başgil, Dr. Sani Yaver, Avukat Dr. Suat Tahsin Türk, Eski Milletvekili Suphi Soysallıoğlu, Sanayici Zümrezade Şakir, Emekli General Salâhaddin Köseoğlu ile tamamlanır⁶⁵. Bu röportajlarda, seçimde vatandaşların nasıl hareket etmesinin doğru olacağı, yeni meclisten neler beklendiği, bağımsız adayların meclisteki rollerinin ne olacağı gibi sorulara yanıt aranır. Fahrettin Pakkan, yapılan tüm röportajların bir değerlendirmesini de yapar ve herkesin hemfikir olduğu iki nokta olduğu sonucuna varır. Bu noktaların ilki, meclise girecek bağımsız adayların, meclisin kararlarını son bir murakabe süzgecinden geçirmek görevini üstlenecekleri; ikincisi de meclisin ilk işinin kanunların ciddiyetle ele alınarak düzeltilmesidir (Pakkan, 1946: *Yeni Türkiye*, 21 Temmuz 1946, Sayı: 17).

Gazetede seçim konusuna verilen önem, aynı hassasiyetle seçim sonrasında da sürdürülür. Bu kez seçilmiş olan DP milletvekilleri ile yapılan röportajlar yayınlanmaya başlanır. Görüşmeleri yapan yine Pakkan'dır. Türkiye'de muhalefetin durumu, matbuat ve ceza kanunlarındaki değişiklikler, Türk parasının kıymetini düşürme ve memur maaşlarını artırma ile hayatı ucuzlatmak için düşünülen önlemler hakkında ne düşündükleri milletvekillerine sorulur ve bunların yanıtları alınır. Kendileriyle röportaj yapılan milletvekilleri, İstanbul Milletvekili Senihi Yürüten, Nuri Köni, Fuat Hulûsi Demirelli, Ahmet Silivri, Faruk Nafiz Çamlıbel, Afyon Milletvekili Sadık Aldoğan ve Çanakkale Milletvekili İhsan Karesioğlu'dur⁶⁶.

1946 seçimleri yapılan dek gazetenin üzerinde durduğu önemli konulardan biri, Mareşal Fevzi Çakmak'ın Cumhurbaşkanlığına adaylığı meselesi, diğeri de Ankara Valisi Nevzat Tandoğan'ın ölümüdür. Fevzi Çakmak'la ilgili gelişmeler, ilk sayfadan heyecanlı manşetlerle okuyucuya duyurulmuş; Mareşal'in seyahatleri, gazetenin muhabirleri tarafından takip edilmiştir. Kendisi ile yapılan mülâkatlar ve onu öven yazıların yayını, gazete kapanana dek aynı heyecanla devam eder. Hatta Mareşal'e duyulan saygı, gazetenin muhabiri Kemal Abbas Altunkaş'ın Mareşal'e hitaben yazdığı bir şiirle dile getirilir⁶⁷.

Gazetede ki değerlendirmelerden anlaşıldığı üzere, Nevzat Tandoğan'ın intihar ettiği yolundaki açıklamalara inanılmamaktadır. Bunun bir cinayet olabileceği doğrultusunda kimi ipuçları ortaya atılır. Olayın bir an önce aydınlatılması hükümetten istenilir ve durumun halkın huzurunu bozduğuna dikkat çekilir ("Nevzat Tandoğan'ın Ölümü Etrafında Mülâhazalar", *Yeni Türkiye*, 12 Temmuz 1946, Sayı: 8). Olayla bağlantılı olan Ankara Cinayeti⁶⁸ davası da yakından takip edilerek duruşmalardaki gelişmeler halka duyurulur; ancak Ankara Cumhuriyet Savcısı Kemal Bora'nın gazetenin sahibi Gökberk ve muhabiri Yalçın Uraz aleyhine matbuat kanununa aykırı hareketten dolayı dava açması nedeniyle, söz konusu yayın

⁶⁵ Röportaj dizisi, 5-18 Temmuz 1946 tarihleri arasında, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 12, 13 ve 14. sayılarda yayınlanır.

⁶⁶ Röportaj dizisi, "Milletvekilleriyle Konuşmalar" başlığı altında, 9-24 Ekim 1946 tarihleri arasında, 95, 96, 97, 98, 101, 106 ve 109. sayılarda yayınlanır.

⁶⁷ "Hoş geldin, başımızın imanla süslü tacı Hoş geldin, iman dolu gönüllerin mirâcı/Hoş geldin, şehrimize sen ey ünlü komutan Seni baş görmek ister, hür olmak için vatan/İstiklâl Savaşında milletle beraberdin Hürriyet savaşında millette hız verdin/Mümkün mü seni halkın saflarından ayırmak? Halkın en büyük evlâdı 'Büyük Mehmetçik' Çakmak/Hoş geldin, başımızın imanla süslü tacı Hoş geldin, iman dolu gönüllerin mirâcı" Kemal Abbas Altunkaş, "Hoş Geldin", *Yeni Türkiye*, 13 Temmuz 1946, Sayı: 9.

⁶⁸ Dr. Neşet Naci Arzan, 16 Ekim 1945'te Ankara'daki muayenehanesinde öldürülür. Cinayeti, Reşit Mercan adlı bir genç üstlenir. Mercan'ın ifadesinden şüphelenilince yeni tanıklar dinlenilir. Uzun bir yargılama sürecinden sonra katilin, dönemin Genelkurmay Başkanı Kazım Orbay'ın oğlu Haşmet Orbay olduğu ortaya çıkar. Dava, 17 Aralık 1946'da sonuçlanır. Mahkeme, Haşmet Orbay'ı, cinayetten idam cezasına; Reşit Mercan'ı suça iştiraktan 10 yıl hapis cezasına çarptırır. Her ikisi de 1950 affı ile hapisten çıkarılır. Uğur Mumcu, *40'ların Cadı Kazanı*, Ankara, 2002, Umak Vakfı Yayınları: 22, ss. 143-148. Ayrıca bkz: İhsan Tomuş, *Ankara Cinayeti*, Ankara, 2003, Bilgi Yayınevi.

durdurulur ("Savcı Kemal Bora'nın Açtığı Bir Dava", *Yeni Türkiye*, 15 Ağustos 1946, Sayı: 42). Bu arada, gazetenin, Ankara Cinayeti davasının çapraşık bir hal alması ve uzaması konusunda Kemal Bora'yı suçlar bir biçimde yayın yaptığını ve kendisini tarafsız olmamakla itham ettiğini belirtmek gerekir ("Ankara Cinayeti Davası", *Yeni Türkiye*, 30 Temmuz 1946, Sayı: 26). İlerleyen tarihlerde, sadece mahkeme safhasındaki gelişmeleri bildiren yorumsuz birkaç haber vermekle yetinilir⁶⁹.

Bu konuların yanı sıra, DP'nin, birçok il, ilçe ve bucakta açtığı şubelere, yaptığı mitinglere; CHP'nin ise halka, basına ve DP'ye kaydolanlara yaptığı baskılara ve seçimleri baltalamak için aldığı önlemlere ilişkin haberlere gazetede sık sık yer verilir. CHP, çirkin propaganda yapmakla, demokrasiyi engellemekle, DP'ye radyodan halka hitap etme hakkı tanımamakla suçlanır.

22 Temmuz'dan, Sıkıyönetim Komutanlığının 25 Temmuz tarihli tebliğine dek geçen sürede, seçimlerden duyulan rahatsızlık ve seçimlerde yolsuzluk yapıldığı iddiaları, şu manşetlerle gündeme getirilir: "Demokrasi İktidar Partisi Elinde Tazyik Altındadır". "Halk Partisini Milletin İradesi Değil Sadece Kendi Zoru Kazandırıyor-Memleketin Her Tarafından Aldığımız Haberler Yolsuz Seçimlerin Acı Akislerini Vermektedir". "Seçim Neticeleri Demokrasi Dâvasını Daha Şimdiden Felce Uğratmıştır-Halk Partisi Türk Milletinin Büyük İradesine Rağmen İntihabı Kendi Lehine Çevirdi". Yine seçim yolsuzluğuna dair, Kenan Öner, Celal Bayar ve Fevzi Çakmak'ın gazetecilere verdiği beyanat⁷⁰, *Yeni Türkiye*'de yayınlanırken ayrıca, Çakmak'la bir de röportaj yapılır⁷¹.

25 Temmuz'da, Sıkıyönetim Komutanı Korgeneral Asım Tınaztepe imzasıyla, *halkın herhangi bir tahrike maruz kalmaması için seçim sonuçları hakkında vatandaşları şüpheye düşürerek memleketin huzurunu bozacak yayınların yasaklanması* konusunda bir bildiri yayınlanır ve bu bildiri gazetelere gönderilir (*Yeni Türkiye*, 25 Temmuz 1946, Sayı: 21). Bu yasaklamadan, *Yeni Türkiye* gazetesi de nasibini alır; 25 Temmuz tarihli "Seçim Neticeleri" başlıklı yazıdaki bazı kısımlar, Sıkıyönetim Komutanlığının emrine uyularak sansürlenir. 20 Mayıs 1940'ta İstanbul, Kırklareli, Edirne, Tekirdağ, Çanakkale, İzmit gibi bazı illerde geçerli olmak üzere bir ay süreyle ilan edilen sıkıyönetim, 1947 Kasım'na dek sürecek ve basına kısıtlamalar getirecektir. Nitekim Örfi İdare Kanunu'nun 3. maddesi, sıkıyönetim komutanlarına, yayınları engelleme, matbaaları kapatma ve sansür uygulama yetkisini vermektedir (Pektaş, 2010: 43). Gerçi, 13 Haziran 1946'da, hükümete gazete ve dergileri kapatma yetkisi veren basın kanununun 50. maddesi kaldırılmıştır; ancak, bu kez Sıkıyönetim Komutanlığının kapatma yetkisi gündeme gelmiştir. Bedii Faik'in verdiği şu bilgiler, 50. maddenin kaldırılması gibi olumlu bir gelişmenin ne denli kısa soluklu olduğunu göz önüne sermektedir: "50. Madde ne idi bilir misiniz? Gazete kapatmayı, mahkemelere değil, hatta uygulamada Bakanlar Kurulu'na da değil, hatta bakana bile değil de doğruca Matbuat Umum Müdüriine, yani bugünkü karşılığı olan Basın Yayın Genel Müdüriünün eline bırakmak demektir! Çok Basın Yayın Genel Müdüriü, hem de sadece telefonu açıp yazı müdürielerini bir güzel haşlayarak gazete kapatmıştır... 50. maddenin birdenbire kaldırılması, şüphesiz basını sevindirdi... Ama eğiliniz de gene kulağınıza söyleyeyim: kurnaz CHP seçimler biter bitmez

⁶⁹ "Ankara Cinayeti Son Safhasında", *Yeni Türkiye*, 12 Ekim 1946, Sayı: 98; "Ankara Cinayeti", *Yeni Türkiye*, 19 Ekim 1946, Sayı: 105; "Ankara Cinayetinin Esrarı Çözülüyor", *Yeni Türkiye*, 24 Ekim 1946, Sayı: 110.

⁷⁰ "Kenan Öner'in Yeni Beyanati", *Yeni Türkiye*, 24 Temmuz 1946, Sayı: 20; "Celal Bayar'ın Yeni Beyanati", *Yeni Türkiye*, 25 Temmuz 1946, Sayı: 21; "Mareşal Fevzi, Çakmak'ın Bir İkazı", *Yeni Türkiye*, 23 Temmuz 1946, Sayı: 19.

⁷¹ "Mareşalle Yeni Bir Mülâkatımız", *Yeni Türkiye*, 24 Temmuz 1946, Sayı: 20.

hem de bir hafta sonra bunun alternatifini hemen çıkardı. Alternatifin adı sıkıyönetimdi ve Türk basınının canına okuya okuya yıllar yılı da sürmüştür” (Bedii Faik, 2001: 36-37).

Komutanlığın söz konusu bildirisi, M. Ali Gökberk tarafından, Başbakan Şükrü Saraçoğlu’na 26 Temmuz’da çekilen şu telgrafla protesto edilir: “Ellinci maddenin kaldırılmasına, anayasa ile tekeffül edilmiş olan söz ve yazı hürriyetine, Matbuat Kanununun hükümlerine rağmen, Sıkı Yönetim Komutanlığı seçim haberleri üzerindeki yayınları men ederek iki gazeteyi kapattı. Demokrat bir gazete sıfatıyla bu kararı protesto ederek bir an evvel geri alınmasına emirlerini dilerim.” (“Yeni Türkiye Sıkı Yönetim Komutanlığının Kararını Protesto Etti”, *Yeni Türkiye*, 26 Temmuz 1946, Sayı: 22)⁷²

Bu protestoya, Saraçoğlu’ndan, çok geçmeden yine telgrafla şu yanıt gelir: “Sıkı Yönetim Komutanlığınca iki gazetenin kapatılması dolayısıyla gönderdiğiniz 26 Temmuz 1946 tarihli telgrafınızı okudum. Anayasanın 86 ncı maddesine dayanılarak ilân edilen sıkı yönetimin yürürlükte bulunduğu yerlerde 3832 sayılı örfi idare kanununun 3 üncü maddesinin 4 üncü fıkrası gereğince gazetelerin basım ve yayımını men etmek yetkisi Sıkı Yönetim Komutanlığına verilmiş bulunduğu cihetle, yapılan işlemde anayasaya ve kanunlara aykırı bir taraf bulunmadığını beyan ederim.” (“Başbakan Şükrü Saraçoğlu’nun Telgrafımıza Cevabı”, *Yeni Türkiye*, 28 Temmuz 1946, Sayı: 24)⁷³.

Gazetelerin gerçekte niçin kapandığına ilişkin net veriler bulunmamaktadır. Ziyad Ebüzziya’nın belirttiğine göre, “kapatılan gazetelerin durumunun öteki gazetelerde haber olarak verilmesi ve kapatılan gazete tekrar yayına girdiği zaman, bu durumu kamuya bildirmesi de yasaklanmıştır”(Kabacalı, 1994: 159-160). Kimi yayınlarda, yukarıda kapatıldığı belirtilen iki gazetenin, *Yeni Sabah* ve *Gerçek* gazeteleri olduğu bildirilmektedir. Bunların kapatılma nedenlerinin de seçim sonrasında Celal Bayar’ın, seçimlere hile karıştırıldığına ilişkin demecini yayınlamaları gerekçe olarak gösterilmekte; buna karşılık aynı demeci yayınlayan Tanin’e dokunulmadığı belirtilmektedir⁷⁴. Celal Bayar’ın, gazetelere verdiği söz konusu demeç, *Yeni Türkiye*’de de yayınlanmış olmasına rağmen *Yeni Türkiye* kapatılmamıştır (“Celâl Bayar’ın Yeni Beyanatu DP Her Şeye Rağmen Kazanmış Demektir”, *Yeni Türkiye*, 25 Temmuz 1946, Sayı: 21).

Seçimden sonra, kurulacak olan yeni kabine ve kabine hakkındaki yorumlar, gazetenin gündemini uzun süre meşgul eder. Kabinede kimlerin görev alacağı merakla beklenir. Yeni Kabineyi Recep Peker kurar ve Celaleddin Ezine, köşesinde, Peker hükümetinin programı üzerine yedi bölümden oluşan yazılarını kaleme alır⁷⁵.

Seçim sonrasında üzerinde hassasiyetle durulan konular; yeni basın kanunu tasarısı, Mareşal Fevzi Çakmak’ın başkanlığında kurulan İnsan Hakları Cemiyeti ve Türk parasının devalüe edilmesidir. Çok partili döneme geçilirken CHP hükümetinin basının desteğine çok ihtiyacı vardı. CHP hükümeti, basının desteğini kazanmak için, basın özgürlüğünü büyük ölçüde kısıtlayan 1931 tarihli Matbuat Kanunu’nun 50. maddesini kaldırmak yoluna gitmişti. 50. madde, ülkenin genel politikasına dokunacak yayınlardan dolayı gazete ve dergileri kapsatma yetkisini hükümete veriyordu. Üstelik kapatılan gazetelerin sorumluları başka bir adla gazete çıkartamayacaklardı (Topuz, 1996: 89). 13 Haziran 1946’da, 50. maddenin yürürlükten kaldırılması, basın özgürlüğü konusunda atılan yerinde ve önemli bir adım olarak

⁷² T.C. Başbakanlık Arşivi, 030 01 65 402 6/2.

⁷³ T. C. Başbakanlık Arşivi, 030 01 65 402 6/1.

⁷⁴ Yalman, 1997 Cilt: II: 1365; Karpuz, 1996: 144; Kabacalı, 1994: 201; Pektaş, 2010: 44; Gürkan, 1998: 378.

⁷⁵ Ezine’nin söz konusu yazıları, gazetenin 19-27 Ağustos 1946 tarihleri arasında, 46-54. sayıları arasında yayınlanır.

karşılanmıştı; ancak 1946 Eylülünden itibaren hazırlanmaya başlanan yeni basın kanunu tasarısı, basın özgürlüğü yolundaki bu olumlu gelişmeyi tersine çevirmeye başlıyordu. Yeni basın kanunu tasarısı yasalaraşınca kadar geçen süreçte konu, günlerce *Yeni Türkiye* gazetesinde ele alınır ve tasarının kabulü halinde, Türkiye’de basın özgürlüğünden söz etmenin mümkün olamayacağı ısrarla vurgulanır. DP’nin, tasarının yasalaraşınmasını engellemek için yaptığı çalışmalar ve meclise verdiği önergeler, ilk sayfadan halka duyurulurken gazetenin yazar kadrosunun görüşleri de gazetede boy gösterir. Başyazar M. Ali Gökberk⁷⁶ ile Muhasipoğlu⁷⁷, tasarımı kıyasıya eleştirirken *Demokrat’ın Köşesi*⁷⁸ ve *Kulaktan Kulağa*⁷⁹ adlı köşe yazılarında tasarı ile adeta alay edilir. Ayrıca, Kenan Öner⁸⁰ ve Refik Koraltan⁸¹ ile gazete muhabirlerinin yaptığı röportajlar sonucunda, kendilerinden alınan görüşlere gazetede yer ayrıldığı gibi, Mümtaz Faik Fenik de yazı hürriyetinin can çekişmekte olduğu yolundaki fikirleriyle bu tartışmalara katılır⁸². Bu arada, *Sabah Gazeteleri* adlı sütunda, kanun tasarısına ilişkin, *Son Posta*, *Son Telgraf*, *Vatan* ve *Tasvir* gazetelerinde yer alan yazılardan iktibaslar da yapılır⁸³.

Tasarı, 20 Eylül 1946’da kabul edilir ve Matbuat Kanunu’nun 9, 12, 15, 17, 18, 27, 30, 34, 35, 48 ve 55. maddeleri değiştirilir⁸⁴. Bu değişikliklerin, 24 Eylül’de yürürlüğe girmesinin ardından, gazetede bir kaç eleştiriye daha rastlıyoruz. Bunlar da yine Muhasipoğlu’nun, kamuoyunun da tıpkı gazeteciler gibi yasanın çıkmasından dolayı duyduğu üzüntüye ve çarenin muhalif yayınları durdurmakta olmadığına dair değerlendirmeleridir⁸⁵. Yasanın akabinde *Demokrat’ın Köşesi* adlı sütunda yer alan şu satırlar, bundan böyle gazeteciler için korkulu bir dönem başladığının açık bir kanıtıdır:

“Dünden beri yeni basın rejiminin hükmü altındayız. Kanun çıkmadan tasarı halindeyken çok yazdık... Büyük Millet Meclisinin kabulünden geçerek kanun haline geldikten sonra bize düşen vazife artık ona tâbi olmak ve saygı göstermektir.... Şimdi basın hayatımızda yeni bir devre başlıyor. Dikkat, teyakkuz ve basiret devresi. Yazılarımızda her zamankinden daha uyanık ve daha hassas olacağız. Herhangi bir gaflet bizi çok mühim tehlikelerle karşılaştırabilir... Yazmadan evvel çok düşünmeli ondan sonra kalem yürütmeliyiz. Yeni Matbuat kanununa selam çakarken eskisini rahmetle yâd etmeyi unutmayalım.” (Demokrat, 1946: *Yeni Türkiye*, 25 Eylül 1946, Sayı: 81)

Bu kanunun en çok eleştirilen noktası, suç unsurlarının belirlenmesinde tam bir netlik olmaması ve işlenen suçla ceza arasında adil bir oranın bulunmamasıdır (“Basın

⁷⁶ M. Ali Gökberk, “Türk Basınının Kara Günü”, *Yeni Türkiye*, 16 Eylül 1946, Sayı: 72; “Türk Basınının Gizli Düşmanları”, *Yeni Türkiye*, 21 Eylül 1946, Sayı: 77.

⁷⁷ Muhasipoğlu, “Demokrasi Hamlesini Durduran Setler”, *Yeni Türkiye*, 4 Eylül 1946, Sayı: 60; “Lütuf İstemiyoruz!”, *Yeni Türkiye*, 8 Eylül 1946, Sayı: 64; “Demokrasi Yolunda yeni Bir Mücadele”, *Yeni Türkiye*, 14 Eylül 1946, Sayı: 70; “İdare Mekanizması Geri Viteste”, *Yeni Türkiye*, 16 Eylül 1946, Sayı: 72; “Her Şey Karşılıklı”, *Yeni Türkiye*, 22 Eylül 1946, Sayı: 78. Bunların dışında, Muhasipoğlu, işi espriye vurarak gazetecilerin hapishaneye girmeden evvel yapmaları gerekenlere dair bir yazı da yazar: “Hazırlık”, *Yeni Türkiye*, 20 Eylül 1946, Sayı: 76.

⁷⁸ Demokrat, “Ellinci Maddeye İstiğfar”, *Yeni Türkiye*, 16 Eylül 1946, Sayı: 72.

⁷⁹ M.E., “Onlar Memnun Biz Memnun”, *Yeni Türkiye*, 22 Eylül 1946, Sayı: 78; “Bunu İstiyormuş”, *Yeni Türkiye*, 24 Eylül 1946, Sayı: 80; “Eli Kulağında”, *Yeni Türkiye*, 26 Eylül 1946, Sayı: 82. Ayrıca, M.E., tasarının kabulünü, Türk basınının kara günü olarak adlandırır: “İnansınlar”, *Yeni Türkiye*, 19 Eylül 1946, Sayı: 75.

⁸⁰ “Basın Kanunu Hakkında DP İstanbul İl Başkanı Kenan Öner’le Bir Konuşma”, *Yeni Türkiye*, 21 Eylül 1946, Sayı: 77.

⁸¹ “Refik Koraltan ve Basın Kanunu”, *Yeni Türkiye*, 23 Eylül 1946, Sayı: 79.

⁸² Mümtaz Faik Fenik, “Nerdesin 50 nci Madde?”, *Yeni Türkiye*, 12 Eylül 1946, Sayı: 68.

⁸³ Gazetenin 70-80. sayıları arasında birkaç gün iktibas edilir.

⁸⁴ Matbuat Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun, Kanun No: 4955, Kabul Tarihi: 20 Eylül 1946. T. C. *Resmî Gazete*, 24 Eylül 1946 Salı, Sayı: 6416, Sayfa: 11241-11243.

⁸⁵ Muhasipoğlu, “Yeni Kanun ve Akisleri”, *Yeni Türkiye*, 26 Eylül 1946, Sayı: 82; “Vazifeye Dönüş”, *Yeni Türkiye*, 29 Eylül 1946, Sayı: 85; “En Kısa Yol”, *Yeni Türkiye*, 5 Ekim 1946, Sayı: 91.

Kanunu Hakkında DP İstanbul İl Başkanı Kenan Öner'le Bir Konuşma", *Yeni Türkiye*, 21 Eylül 1946, Sayı: 77).

17 Ekim 1946'da Tevfik Rüştü Aras, Zekeriya Sertel ve Cami Baykurt, Mareşal Fevzi Çakmak'ın başkanlığında İnsan Hakları Cemiyeti'ni kurmuşlardır. Cemiyetin iki kuruluş amacından biri, "*Türkiye Cumhuriyeti Anayasasıyla vatandaşlara temin edilmiş olanak ve hürriyetlerin meşru sayılan veya sayılmayan yollarla şu veya bu şekilde imlâl edilmesine imkân kalmaması için bu hak ve hürriyetlere hakkıyla riayet edilmesini temine çalışmaktır*", ikincisi de "*Birleşmiş Milletler teşkilatına dâhil bütün milletlerce kabul edilmiş olan Roosevelt'in dört hürriyetinin teşri, siyasi, iktisadi ve sosyal hayatta yer almasını sağlamaktır.*" ("*Mareşal, Dün Güzel Bir Hitabe İle Cemiyetin Gayesini Anlattı*", *Yeni Türkiye*, 19 Ekim 1946, Sayı: 105)⁸⁶ Sertel anılarında, derneği, Baykurt ve Aras'la beraber kurmaya karar verdiklerini ve girişimin başarı ile sonuçlanması için de halkça sevilen, dürüstlüğü ile tanınan Mareşal'i aralarına almaya karar verdiklerini belirtmektedir (Sertel, 2000: 235). Cemiyete, DP İstanbul İl Başkanı Kenan Öner ve İstanbul Milletvekili Emekli General Sadık Aldoğan da katılır. Metin Toker'in belirttiğine göre, "*Kenan Öner'in cemiyete katılması, DP'nin başına dert getirecektir; üstelik Öner, solcu takımı tarafından kandırılmıştır*" (Toker, 1990: 145-146). Nitekim, DP mensuplarının ve Mareşal'in, Baykurt, Aras ve Sertel gibi kamuoyunda "komünist" olarak tanınan kişilerle işbirliği yapması, CHP yanlısı gazetelerde eleştirilere neden olur (Kabacalı, 1994: 204). Basının cemiyet karşısındaki olumsuz tutumu, DP'yi de etkiler ve parti genel merkezinin baskısı ile Kenan Öner ve Sadık Aldoğan, dernekle bir ilişkilerinin bulunmadığı yolunda açıklamalar yapmak zorunda kalırlar. Basının bu tutumu, Çakmak ve Aras'ı da açıklama yapmaya iter. Aras, kendisinin Kemalist olduğunu, Çakmak da sol eğilimlerin karşısında biri olduğunun kamuoyunca öteden beri bilindiğini belirtmek durumunda kalır (Tinal, 1999-2000: 120).

Yeni Türkiye'de, cemiyetin kuruluşu, "*Mareşal F. Çakmak ve Arkadaşları Bir Cemiyet Kurdular*" manşeti ile okuyuculara duyurulur. Mareşal, gazetenin muhabirine, cemiyetin siyasi bir nitelik taşımadığı ve bu hareketin demokratik bir hareket olduğu yolunda bir demeç vermiştir ("*Mareşal F. Çakmak ve Arkadaşları Bir Cemiyet Kurdular*", *Yeni Türkiye*, 18 Ekim 1946, Sayı: 104). Ertesi gün cemiyetin ilk toplantısına ilişkin bilgiler ve Mareşal'in cemiyetin kuruluş amaçlarını, hedeflerini içeren açıklamaları gazetede yer alır ("*Mareşal Dün Güzel Bir Hitabe İle Cemiyetin Gayesini Anlattı*", *Yeni Türkiye*, 19 Ekim 1946, Sayı: 105). 20 Ekim'de de Mareşal'in "*aşırı solcularla anlaşmasına olanak olmadığı*" ve Kenan Öner'in "*parti ile bir ilişkisinin bulunmadığı*" yönündeki beyanatları *Yeni Türkiye*'de yayınlanır. Gazete, bu beyanatların altına şu ibareyi ekleyerek cemiyetle DP arasında bir bağ olmadığını iddia eder: "*Gazetemizin Demokrat Partinin salâhiyettar mahfillerinde yaptığı tahkikata göre yeni cemiyetle Demokrat Parti'nin hiçbir alâkası yoktur.*" ("*İnsan Hakları Cemiyeti*", *Yeni Türkiye*, 20 Ekim 1946, Sayı: 106)

M. Ali Gökberk de başyazısında cemiyetle ilgili şu değerlendirmeleri yapar: "*...Bizim düşüncemize nazaran Mareşal'i bu hareketin başına getiren karar, Demokrat Parti'nin görüşlerine muvazi olarak insan haklarına karşı memleketimizde gösterilen riayetsizliklerden duyduğu reaksiyonun samimi bir ifadesi ve içten doğmuş bir heyecanından başka bir şey değildir... Demokrat Parti, İnsan Hakları Cemiyeti'nin hedef olarak nizamnamesine koyduğu dört hürriyet prensibini zaten kendi programı içerisine almış ve Anayasa ile korunan hürriyetlerin tecavüze uğramaması fikri ona bilhassa doğum sebebi*

⁸⁶ Roosevelt'in dört hürriyeti, Söz, vicdan, korkudan kurtulma ve ihtiyaçtan kurtulma hürriyetleridir.

olmuştur. Gayelerini siyasi bir parti halinde bilfiil istihsale çalışan bir teşekkül için ayrıca böyle bir cemiyet kurdurmak elbet mevzuu bahsolamaz... İnsan Hakları Cemiyeti sağ ve sol hiçbir tarafa kaymadan hukuki statüsüne göre normal seyirinde giderse Mareşalimizin başkanlığı bizim için büyük bir emniyet ve itimat kuvvetidir. Bu ne Mareşal'in solcularla işbirliği yaptığına delalet eder ne de onun siyasi bir cemiyet halinde bir parti gibi vücut inkişâf bulacağı mânasını verir. Cemiyet, hadiselerin bir reaksiyonudur." (Gökberk, 1946: Yeni Türkiye, 22 Ekim 1946, Sayı: 108)

Basının şiddetli eleştirilerine hedef olan cemiyet, kuruluşundan birkaç hafta sonra dağılır. Yeni Türkiye'nin de bu sıralarda yayınına yaklaşık bir ay ara vermesi nedeniyle, cemiyet hakkındaki yorum ya da yazıları gazeteden izleme olanağımız yoktur. Son altı sayıda da herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

İç politikanın gündemindeki bir başka konu, hayatı ucuzlatmak için yeni kararların alınması ve bu doğrultuda Türk parasının değerinin düşürülmesidir. II. Dünya Savaşı boyunca yüksek oranda enflasyon yaşanması, savaş sonunda, 7 Eylül 1946 yılında Türk parasının devalüe edilmesi ile sonuçlanır. Ziraat Bankası, altın satın alarak hem altın fiyatlarının atmasını durdurmaya hem de tedavülden para çekmeye çalışır (Güneş, 1998: 189). "Doların değeri, 2.81 lira, sterlinin değeri 11.31 lira olarak saptanır. Devalüasyon, eski primli ithalat kurlarına göre %45, primli ihracat kurlarına göre %54 oranındadır. Savaş sonrasında kapitalist dünya piyasasının ticaret ve ödemeler düzeninin ana kurallarını saptayan Bretton Woods antlaşmalarına katılabilmek, bunun için de Türkiye'de fiyat ve kambiyo kuru kararlılığını sağlamak devalüasyon kararının arkasındaki önemli bir nedendir" (Tezel, 1994: 185).

Alınan yeni kararların amacı, 1939'dan beri izlenen Türk Parasını koruma siyaseti yerine, döviz fiyatlarının uluslar arası piyasaya uyularak değiştirilmesidir. Böylece iç ve dış piyasalardaki döviz farkı kaldırılarak dış ticarete yeni bir gelişme verilmek istenmiştir. Genel kanı olarak, CHP iktidarının aldığı bu yeni iktisadi kararlar, çok cesur ve radikal olarak nitelendirilmiştir. M. Ali Gökberk de aynı fikirdedir ve gazetesinde söz konusu kararları ele aldığı başmakalesinden anlaşıldığı üzere, bu konuda bazı endişeleri de vardır. Eleştirilerini şöyle dile getirir: "Bizim iştirak etmediğimiz nokta, parti tebliğinde yeni kararlar dolayısıyla milletlerarası ticaret sistemine istikrarlı ve sağlam bir para politikasıyla katılacağımız ifade edilirken eski sistemi, bu görüşün dışında imiş gibi göstermektir. Aynı partinin sekiz senedir tatbik ettiği usulün yanlılığını bu kadar açık ifade etmek bilmem ne derece doğrudur? Fakat başlıca prensibi dış ticaretimizi açmak olan bu yeni kararlar, acaba iç piyasada beklenen değişiklikleri yapacak mı? İşin bütün ruhu ve davası buradadır... Paramızın kıymetini düşürmek dışarıda belki iyi bir tesir yapar. Fakat bugün için ilk planda gelen mesele müstahsili değil, müstehliki nazarı dikkate almaktır. Bu yapılmadıkça dış hedefler kendiliğinden sabote edilmiş olacaktır. Bu çok ileri dışçı siyasette bir tehlike seziyoruz... Hükümet bununla çok ağır bir mesuliyeti üzerine almıştır." Bununla beraber, yeni kararların hakkıyla uygulanması durumunda, enflasyon tehlikesinin de önü alınabilirse uzun vadede olumlu sonuçların alınabileceği yolunda iyimser fikirlere de sahiptir (Gökberk, 1946: Yeni Türkiye, 13 Eylül 1946, Sayı: 69).

4.3- Dış Politika

1946 yılının dış politikadaki en önemli gelişmesi, Sovyetler Birliği'nin, Boğazların ortaklaşa idaresi konusunda Türkiye'ye verdiği notadır. 7 Ağustos 1946'da, SSCB Ankara Elçiliğinin, Türk Dışişleri Bakanlığına ilettiği bu nota, beş maddeyi kapsamaktadır. Bu beş madde, 13 Ağustos'ta Yeni Türkiye'de yayınlanır ("Rus Notasının Metni", Yeni Türkiye, 13 Ağustos 1946, Sayı: 40). Sovyet istekleri, sadece Yeni

Türkiye’de değil, genel olarak Türk basınında büyük bir tepki ile karşılanmıştır. *Yeni Türkiye’de*, Sovyet notası, iç politikadaki gelişmelerin önüne geçmiş, ana manşetler günlerce nota üzerine atılmıştır. İktidarın ve muhalefetin fikirlerinin tek vücut olduğu bu notaya karşı duyulan tepki, M. Ali Gökberk tarafından şu sözlerle dile getirilir: “Bir defa bütün dünya gibi Sovyetler de iyi bilirler ki Türkiye, toprakları üstünde hükümlerini ihlâl edecek herhangi bir iddianın, değil münakaşasına, ele alınmasına bile tahammül edemez. İki büyük partinin memleketin dâhili idaresinde mücadele halinde bulunduğu bir sırada dahi olsa Sovyetlere verilecek cevap Türk milletinin tam bir beraberliği ve dış cephesinin müttefik ve müşterek kararı ile şüphesiz hayır olacaktır.” (Gökberk, 1946: *Yeni Türkiye*, 13 Ağustos 1946, Sayı: 40) Yine Gökberk’in şu sözleri, aynı zamanda *Yeni Türkiye* gazetesinde notanın nasıl algılandığını da ortaya koymaktadır: “Ne boğazlar ne de başka bir arazi parçası üzerinde kimsenin ortaklığını kabul edemeyiz. Kimseye bir hüküm ve idare hakkı veremeyiz. Harpte ve sulhte onu, Türk ordusundan, Türk neferinden başka hiçbir kuvvet müdafaa edemez. Sularımız ancak bizim kanımızın rengini verebilir.” (Gökberk, 1946: *Yeni Türkiye*, 14 Ağustos 1946, Sayı: 41) Muhasipoğlu da dış politika esaslarındaki bu birliği şöyle ifade eder: “içimizde kaç parti kurarsak kuralım, dışarıya karşı aşılmaz tek bir kaleyiz.” (Muhasipoğlu, 1946: *Yeni Türkiye*, 12 Ekim 1946, Sayı: 98)

Türkiye, 22 Ağustos’ta Sovyetler Birliği’nin notasına yanıt verir ve Sovyetlere boğazların ortaklaşa idaresinin mümkün olmadığını bildirir. Birinci notadaki taleplerin benzeri, bu kez 24 Eylül’de ikinci bir Sovyet notası halinde Türk hükümetine iletilir. Bu ikinci nota da basında sert tepki ile karşılanır. Notaların karşılıklı alışverişi sırasında, *Yeni Türkiye* gazetesinde, Tefik Rüştü Aras’la yapılan bir röportaj yayınlanır. Muharrem Feyzi Togay’ın köşesi, adeta Boğazlar meselesine ayrılır⁸⁷, köşesinin dışında da Togay’ın yazıları gazetede yer alır⁸⁸. M. Ali Gökberk⁸⁹, Galip Kemali Söylemezoğlu⁹⁰, meseleye dair yazılarını yazarlar. İkinci Sovyet notasının ardından Tefik Rüştü Aras, üç bölüm halinde yayınlanacak olan “Sovyetlerin Yeni Notası Münasebetiyle” adlı yazılarıyla görüşlerini dile getirir⁹¹. Galip Kemali Söylemezoğlu ise, bu ikinci notayı, “Bir noktasının değişmesine, dünyada Türk milleti baki kaldıkça imkân olmayan Milli Misak’a aykırı bir teklif ve öz malımız olan toprağımızın işgali” sözleriyle değerlendirir (Söylemezoğlu, 1946: *Yeni Türkiye*, 2 Ekim 1946, Sayı: 88).

Sovyetler Birliğinin ikinci notasına, Türk hükümeti, 18 Ekim’de yanıt verir ve Sovyet hükümetine, Montreux Boğazlar Sözleşmesi esasları dâhilinde, ilgili devletlerle Amerika vasıtasıyla toplanacak bir konferansta tadil tekliflerinin görüşülebileceğini; ancak boğazlarda Türk-Sovyet müdafaasının kabul edilemeyeceğini bildirir

⁸⁷M. Feyzi Togay, “Günün Siyasi İcmali: Boğazlar Meselesi”, *Yeni Türkiye*, 14 Ağustos 1946, Sayı: 41; “Boğazlar ve Süveyş Kanalı”, *Yeni Türkiye*, 17 Ağustos 1946, Sayı: 44; “Rusların Hakiki Maksatları Nedir?”, *Yeni Türkiye*, 19 Ağustos 1946, Sayı: 46; “Boğazlar ve Amerika Yugoslavya Gerginliği”, *Yeni Türkiye*, 23 Ağustos 1946, Sayı: 50; “Barış ve Boğazlar”, *Yeni Türkiye*, 27 Ağustos 1946, Sayı: 54; “Birleşmiş Milletler ve Sovyet Manevrası”, *Yeni Türkiye*, 6 Eylül 1946, Sayı: 62; “Yeni Sovyet Tâbiyesi”, *Yeni Türkiye*, 7 Eylül 1946, Sayı: 63; “Boğazlar”, *Yeni Türkiye*, 30 Eylül 1946, Sayı: 86; “Boğazlar Meselesi ve Amerika”, *Yeni Türkiye*, 3 Ekim 1946, Sayı: 89; “Boğazlar Meselesi”, *Yeni Türkiye*, 11 Ekim 1946, Sayı: 97; “Cevabî Notamız”, *Yeni Türkiye*, 22 Ekim 1946, Sayı: 108.

⁸⁸M. Feyzi Togay, “Deli Petro’nun Vasiyetnamesi”, *Yeni Türkiye*, 26 Ağustos 1946, Sayı: 53; Küçük Kaynarca ve Hünkâr İskelesi Muahedeleri”, *Yeni Türkiye*, 27 Ağustos 1946, Sayı: 54; “1841 Londra Muahedesi ve Boğazlar Meselesi”, *Yeni Türkiye*, 4 Eylül 1946, Sayı: 60.

⁸⁹M. Ali Gökberk, “Boğazlar ve Sovyet Rusya”, *Yeni Türkiye*, 13 Ağustos 1946, Sayı: 40; “Boğazlar Herseyden Evvel Türklerindir”, *Yeni Türkiye*, 14 Ağustos 1946, Sayı: 41; “Sovyet Rusya Cevabını Aldı”, *Yeni Türkiye*, 26 Ağustos 1946, Sayı: 53; “Ruslar Ne İstiyorlar?”, *Yeni Türkiye*, 1 Ekim 1946, Sayı: 87.

⁹⁰Galip Kemali Söylemezoğlu, “Boğazlar Meselesi 1- Bizans Devresinden ve Fetihden 1856 Paris Muahedesine Kadar Geçen Safhalar”, “Boğazlar Meselesi 2- Rusya’nın Bu Meseleyi Bu Aralık Yeniden Ortaya Atmaktan Maksadı Ne Olabilir?”, *Yeni Türkiye*, 21-22 Ağustos 1946, Sayı: 48,49; “Boğazlar Meselesinde Rusların Eski ve Yeni Siyaseti”, *Yeni Türkiye*, 30 Ağustos 1946, Sayı: 55.

⁹¹Tefik Rüştü Aras, “Sovyetlerin Yeni Notası Münasebetiyle I,II,III”, *Yeni Türkiye*, 9-11 Ekim 1946, Sayı: 95, 96, 97.

(Boğazlarda Türk-Sovyet Müdafası Kabul Edilemez", *Yeni Türkiye*, 21 Ekim 1946, Sayı: 107). Türkiye'nin verdiği bu yanıt, Gökberk tarafından, " Boğazlar konusunun son aşaması olarak algılanırken (Gökberk, 1946: *Yeni Türkiye*, 23 Ekim 1946, Sayı: 109). Demokrat'ın Köşesi'nde "Boğazlar meselesi diye bir şey olmadığı" sonucuna şu sözlerle varılır: "Aylardan beri Türkiye ile Rusya arasında Boğazlar meselesi namı altında cereyan eden yazılı müzakerelerin hedefini anlamak çok güçtür. Orta yerde Montreux gibi bir konferans ve anlaşma hükümleri mevcut dururken bir defa Boğazlar meselesi diye bir mevzu zaten varid olamaz. Ancak Montreux'nun tadili bir konuşma esası teşkil edebilir. Sonra Boğazlar Türkiye Cumhuriyeti'nin hudutlarına dâhil bir kara ve deniz parçasıdır. Ortada, muallâkta, yahut herhangi bir harple kaybedilmiş bir toprak davası yok ki bundan bir 'Mesele' ihdas edilsin." (Demokrat, 1946: *Yeni Türkiye*, 22 Ekim 1946, Sayı: 108)

Konu ile ilgili olarak gazetede rastladığımız son yazı, Burhan Apaydın'ın tarihi ve hukuki açılardan meseleyi ele alarak son durumu aydınlatmak amacıyla yaptığı değerlendirmelerdir. Apaydın'ın vardığı sonuç, Türkiye'nin, egemenlik ve bağımsızlığının gölgelenmesine hiçbir şekilde izin vermeyeceğidir (Apaydın, 1946: *Yeni Türkiye*, 26 Kasım 1946, Sayı: 115).

4.4- Romanlar-Hikâyeler-Anılar

Gazetede yayınlanan uzun soluklu romanlardan biri, *Kalbimin Sahibi Kim* diğeri de *Gece Güneşi*'dir. *Kalbimin Sahibi Kim*'in yazarı, Margaret Kennedy'dir. Çeviriyi yapan kişi, ilk üç sayıda Vahdet Gültekin olarak gösterilir; ancak dördüncü sayıdan itibaren Gültekin'in isminin yanına Nihal Yeğinoğlu da çevirmen olarak eklenir. 24 Ekim 1946 tarihli 110. sayı da dâhil olmak üzere, 92 bölüm halinde yayınlanan bu roman, yarım kalır. Yaklaşık bir ay kadar yayınına ara veren gazetenin, 22 Kasım tarihli 111. sayısında romanın yayınına rastlanılmaz.

Gece Güneşi, Mehmet Fahrettin Pakkan'ın eseridir. Gazetenin ilk sayısından 47. sayısı da dâhil olmak üzere 47 bölüm olarak yayınlanıp tamamlanmıştır. Son bölümünün yayın tarihi olan 20 Ağustos 1946'dan sonra sayfadaki standart yerini, ilanlara bırakmıştır.

30 Eylül tarihli 86. sayıda, *2000 Liraya 1 Erkek* adıyla Barabaş Pal'in bir romanı tefrika edilir. Romanı, Macarca aslından çeviren Nilüfer Paran'dır. 27 Kasım tarihli 116. sayıda 31. bölümü yayınlanan bu roman da gazetenin kapanışı ile yarım kalır.

16 Ekim tarihli 102. sayıda, Rıza Çavdarlı'nın hatıralarının tefrikasına başlanır. Tiflis'te *Yeni Fikir* gazetesinin yazarı olan Çavdarlı'nın anıları, gazetenin son sayısına dek düzenli olarak yayınlansa da bu tefrika da yarım kalacaktır.

22 Kasım'da yayın hayatına tekrar dönen gazetede, *Çiçeksiz Bahçe* ve *Tosun Efe* adlarında romanların tefrikasına başlanılsa da bunlar da sadece altı bölüm yayınlanacak ve yarım kalacaklardır. *Çiçeksiz Bahçe*'yi nakleden Muazzez Tahsin Berkand'dır. *Tosun Efe*, S. Şevket Efeoğlu'nun eseridir.

Gazetenin son nüshası olan 116. sayıda, Sadi Bora'ya ait *Pehlivan Padişahlar* adlı tefrikaya başlanır; ancak bu da tamamlanamaz.

Hikâyelere gelince, gazetenin 102. sayısına dek, hemen hemen her sayıda, kimi zaman bir kimi zaman da iki bölüm halinde, yerli ve yabancı yazarlara ait pek çok sayıda öykünün yayınlandığını görüyoruz. Hikâyeler, 16 Ekim 1946 tarihli 102. sayıdan itibaren, yerini, *Kızıl İn'in Esrarı* adlı hatıralara bırakır ve yayından kaldırılır.

Burada hikâyeleri listelemek yerine, eser sahiplerinin ve mütercimlerin isimlerini vermekle yetineceğiz.

Eser sahipleri: John Galsworthy, H. G. Wells, Bernard Shaw, John Steinbeck, William Saroyan, Pearl Buck, Mark Twain, Neil Bell, Anton Çehov, O. Henry, John Ohara, James T. Farrel, Nezahat Saydam, Rahmet Rukün, Muallâ Yücer, Hüsniye Balkanlı, Oğuz Özdeş, Muzaffer Sevil, Nezahat Engin ve kimliğini tespit edemediğimiz S.E.M'dir.

Mütercimler: Fazıl Nazmi Rukün, Rahmet Rukün, Nezahat Saydam, Orhan Azizoğlu, Fatma Takanay ve kimliğini saptayamadığımız S.F.'dir.

Sonuç

1946 milletvekili genel seçiminden kısa bir süre önce, 5 Temmuz 1946 yılında yayın hayatına atılan *Yeni Türkiye* gazetesi ancak 116 sayı yayınlanabilmiştir. 24 Ekim-22 Kasım tarihleri arasında yayınına neden ara verdiği; 116. sayıdan sonra ise niçin yayınına devam etmediğine ilişkin elimizde bilgi yoktur. Son sayı incelendiğinde, devam edeceği bildirilen tüm tefrika ve anıların birden bire yarım kalması, bu durumun planlı olmadığını göstermektedir. Basın tarihine ilişkin eserlerde adına rastlayamadığımız bu gazetenin, ne yazık ki kapanışı da bir sır olarak kalmıştır. 1946 yılının son yarısına tanıklık eden gazete, DP'nin yanında yer almış ve CHP'ye de muhalif bir yayın anlayışı içinde olmuştur.

1946 seçimini ve seçim sonrası gelişmeleri, muhabirleri aracılığıyla yakından izlemiş; gerek DP milletvekili adayları gerekse milletvekilleri ile yapılan mülakatları yayınlarak DP'nin sözcülüğünü yapmıştır. Basın özgürlüğüne yandaş hararetli tavrı ile gazete, iktidarın basın özgürlüğünü kısıtlayan kanunlarını kimi zaman alaycı bir biçimde eleştirirken konu ile ilgili DP mensuplarıyla yapılan röportajları da okuyucuya aktarmıştır. "Mesken Derdi", "Veremle Mücadele" gibi konularda yayınladığı röportaj serileriyle dönemin güncel problemlerine dikkat çekmeye çalışmıştır. Aynı zamanda "Halkın Dertleri"ne ayırdığı bölümle de halkın sorunlarına kayıtsız kalmayan bir yayın politikası izleyeceğini okuyucuya kanıtlamak istemiştir. Türk basın tarihinde küçük de olsa kendine bir yer edinen *Yeni Türkiye* gazetesi, 22 Kasım 1946 yılında sessiz sedasız yayın hayatından ayrılmıştır.

EKLER

Yeni Türkiye

Demokrat Siyasi Gündelik Akşam Gazetesi

10 Kasım 1946

Devlet Reisliği etrafında yapılan tahminler

C. H.P. kazanmadığı takdirde Mrl. Fevzi Çakmak Reiscumhurluğa en kuvvetli namzet görülmektedir

Demokrasi ve yeni Türkiye

Yeni Türkiye için yapılan tahminler, devlet reisliği etrafında yoğunlaşmıştır. C. H.P. kazanmadığı takdirde Mrl. Fevzi Çakmak, reiscumhurluğa en kuvvetli namzet olarak görülmektedir. Çakmak'ın bu konudaki tutumları ve siyasi hareketleri, tahminlerin temelini oluşturmaktadır.

Ankara cinayetinin yeni şahitleri

Ankara'da meydana gelen cinayet, yeni şahitlerin ortaya çıkmasıyla gündeme gelmiştir. Bu şahitlerin ifadeleri, cinayetin detaylarını ve sorumluların kimliğini aydınlatmaktadır.

Dışişleri Bakanları Dünkü toplantıda barış konferansının 29 Temmuzda yapılması kararlaştırıldı

Dışişleri Bakanları dün yapılan toplantıda, barış konferansının 29 Temmuz'da yapılması kararlaştırılmıştır. Bu karar, uluslararası ilişkilerde önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Ekonomi Bakanlığı et mesulünü hallediyor

Ekonomi Bakanlığı, et mesulünü hallediyor. Bakanlık, et piyasasındaki dalgalanmaları kontrol altına almak için gerekli önlemleri almıştır.

Demokrat Parti İstanbul İl Başkanı Kenan Önerle bir konuşma

Demokrat Parti İstanbul İl Başkanı Kenan Öner, bir konuşma yaptı. Öner, partinin politikalarını ve hedeflerini açıkladı.

Meseleler ve Davalar

Meseleler ve Davalar başlıklı bölümde, hukukî konular ve davaların durumu hakkında bilgiler sunulmaktadır.

Dikkat Bu Aslan! CELELEDDİN EZİNE

Dikkat Bu Aslan! CELELEDDİN EZİNE başlıklı bölümde, siyasi ve sosyal konular hakkında eleştiriler ve yorumlar yer almaktadır.

YARIN

YARIN başlıklı bölümde, yarın yapılacak etkinlikler ve haberler hakkında bilgiler sunulmaktadır.

Yeni Türkiye gazetesinin 5 Temmuz 1946 tarihli ilk sayısı.

Yeni Türkiye

DEMOKRAT SİYASİ AKŞAM GAZETESİ

22 Kasım CUMA 1946

Cumhurbaşkanı seçimi

Demokrat Parti Başkanı C. Bayar'a açık mektup

Hz. B. P. yi lalottayın bir fikir ve mürakabe pa'fisi değil, millet inbiyacı'nı tepkisi olarak görüyoruz. Ona hakikî bir ism vermek lazımsa "Millet Partisi", diye adlandırılmalıdır.

Durmak, düşünmek zamanında değil, hareket etme yaratıcılık devridir. Bütün millet nazife bekliyor. Türk milletini bir an evvel refaha kavuşturmalız.

M. Ali Gökberk

Usulünde değişiklikler

D. Parti bu yolda mühim bir tasarı hazırlıyor

Reiscumhurların doğrudan doğruya millet tarafından seçilmesi, mutlaka milletvekili olmaması, vekil olmayan bakanların da kabineye alınması bu tasarrın başlıca esaslarını teşkil ediyor

Anketimiz Futbol, Spor mu?

Anketimiz Futbol, Spor mu? başlıklı bölümde, futbol ve sporun Türkiye'deki durumu hakkında anket sonuçları sunulmaktadır.

Selim Sırrı Tarcan görüşlerini anlatıyor

Selim Sırrı Tarcan görüşlerini anlatıyor başlıklı bölümde, Selim Sırrı Tarcan'ın siyasi ve sosyal görüşleri hakkında bilgiler sunulmaktadır.

Xalova Mal Müdürü lüğünde 31.000 liralık müstahak

Xalova Mal Müdürü lüğünde 31.000 liralık müstahak başlıklı bölümde, Xalova Mal Müdürü lüğünde 31.000 liralık müstahak hakkında bilgiler sunulmaktadır.

Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesinde seçimler siyasi mahiyet aldı.

Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesinde seçimler siyasi mahiyet aldı. Fakülte seçimleri, siyasi mahiyet almıştır.

Meseleler ve Davalar Ya ötekiler?

Meseleler ve Davalar Ya ötekiler? başlıklı bölümde, meseleler ve davaların durumu hakkında bilgiler sunulmaktadır.

Kabinede değişiklik

Kabinede değişiklik başlıklı bölümde, kabinedeki değişiklikler hakkında bilgiler sunulmaktadır.

Boş mu duruyoruz?

Boş mu duruyoruz? başlıklı bölümde, boş duruyoruz mu sorusuna cevap verilmektedir.

MULAKAT KILGAĞI

MULAKAT KILGAĞI başlıklı bölümde, mulakat kılgağı hakkında bilgiler sunulmaktadır.

Gazetinin yayınına ara verdikten sonraki 22 Kasım 1946 tarihli ilk sayısı.

toplancak. Mitingin c reyan etmesi

Seçimneticeleri

SEÇİMİ KAYBEDEN DEMOKRATLARA ŞİMDİ DAHA AĞIR VE DAHA MESULİYETLİ VAZİFELER DÜŞÜYOR. MEMLEKETİMİZİ BÜYÜK BİR FELÂHA GÖTÜRECEK OLAN DEMOKRATİK PRİNSİPLERİN TAHAHKUKUNA EKŞİSİNDE DAHA BÜYÜK BİR AZİM VE KABARLA ÇALIŞMALIDIR.

Halk Partisi milletvekilleri'nin kararına ailehoale yapılarak 21 Temmuz seçiminde neticeleri şimdî bütün milletin önüne serilmiş bulunuyor: Buna göre yeni mecliste Halk Partisi 396, Demokrat Parti 62 kadrolu adeta yer işgal edecektir. Yeni Halkçılar bu suretle habir bir ekseriyet kazanmış oluyorlar.

Bu vaziyet bize Demokrat Parti Genel Kurulunun seçmelerine iştirak etmemek hakkında ilk kararının ne derece isabetli bulunduğunu bir kere daha ispat etmiştir. Parti iktidarından cidden tereddüt ve vakut sahibi olan Celâl Bayar ve arkadaşları bu şartlar altında yapmış bir seçimde Demokrat Partiye mübîn bir şey kazanamayacağını daha o zaman anlamışlar ve geri durmak istemişlerdir. Fakat Demokrat Parti mütebbih beyetleriyle onlara iktidardan büyük müvafakatı parti mensupları, daha doğrusu memleket umumî efkârı, Partinin her yerde kazandığı itibara güvenerek yüzde 70-80 bir muvaffakiyet temin edeceklerini ummuşlar ve onun üzerine Partiyi harekete geçirmişlerdir.

Bu başarıya inanmalar elbette haklı değillerdir. İstanbul seçimini bunun büyük bir delilidir. Namzetlerden bazıları namzı ile hiç bir rol oynamamış ve seçim habir bir ekseriyetle İstanbulda Demokrat Partinin lehine olmuştur. Diğer yerlerde de vaziyetin aynı sonuca ermesinden daha tabii bir şey olamaz. İşte Genel Kurulun önüne götürüldüğü de bu noktada haklı geliyor.

Demokratların en kuvvetli oldukları Samsun, Uşak, İsparta, Adana, İzmir, Ege bölgesi, Manisa, İsk., gibi yerlerde bile seçim neticeleri Halk Partisi lehine çıktı.

Kulekten kuleğe

Az ucuzluk mu?
Bizim yerli sanâatçılarımız aştığı pahaında. Kalkışın yükseliğinden, fiyatların yükseliğinden yavaş yavaş korkuyor. Sanâi mübârekler beklenmiyorsa Hint kumşakları. Harbi darbî bitti, bu nesnelere inat başları hâlâ yükseltiler. Bu hal karşısında pek tabii olarak feriyatlı hayvan ve bükümlü tenkit ediyoruz. Gerçeği haklı olduğumuz taraflar gör. Tuvaından bilberine kadar epey kemak yedik. Ancak, oğuz olmaları da unuttu mızık, namkörtük olur.

Bakın, Vakıf bile on kurmuş satıldığı halde kocaoca Ulus gazetesi yayıncıya bu gördüklerik beş kuruşa satılmaktadır. Bu az ucuzluk mü?

Bu Demokrat partii için hiçbir

Bevin Ağrı Kahireye

Son suik şter M s r i n g r n i : aks r masına se

M. BEVIN

Kahire, 25 (A.A.) — Anadolu ajansının özel muhabiri bildiriyor:

İngiliz askerlerine yapılan son suikastler, siyasi müzakerelerin başlamasında büyük aksiler uyandırmıştır. Geçen salı günü umumî iniba tiyiserdi ve İngilterenin Misir tasarısını vereceği cevap beklenmekte idi. Ve Bevin'in de yeni anlaşmayı imzalamak için 29. temmuzdan önce Misra gelmesi umulmaktadır.

Az ucuzluk mu?

Bizim yerli sanâatçılarımız aştığı pahaında. Kalkışın yükseliğinden, fiyatların yükseliğinden yavaş yavaş korkuyor. Sanâi mübârekler beklenmiyorsa Hint kumşakları. Harbi darbî bitti, bu nesnelere inat başları hâlâ yükseltiler. Bu hal karşısında pek tabii olarak feriyatlı hayvan ve bükümlü tenkit ediyoruz. Gerçeği haklı olduğumuz taraflar gör. Tuvaından bilberine kadar epey kemak yedik. Ancak, oğuz olmaları da unuttu mızık, namkörtük olur.

Bakın, Vakıf bile on kurmuş satıldığı halde kocaoca Ulus gazetesi yayıncıya bu gördüklerik beş kuruşa satılmaktadır. Bu az ucuzluk mü?

Sıkıyönetim Komutanlığınca sansürlenmiş 25 Temmuz 1946 tarihli nüshadan.

YENİ TÜRKİYE

Seçim neticeleri

(Başmakaleden devam)

Bunu bütün vuruşlarıyla meydana çıkardı. Hergebedâbet iktidarı tutmak isteyen parti em kuyu, en mutaasüp otoriter zihniyetlerini bile feda etmek sizin fena göhretlerle tanınan unsurlarını değiştirmeye lüzum görmeden arzusuna vardı.

mağa kara Bu topl lanlar izni üyelerinde vukat Osm Muhittin E gedir.

Toplantı gın Manis reden bir mislerdir.

Bu arad Vatan, C gazetelerin birleri seç ve yazıları de nesrede lerine gönü Parti merk

İzmir 21 akşam De zinde, part bugün Cür saat 19 de tingde imi yetmiş 1 bir komite zifelandiril

İzmir, 2 mir sokak riye gezmü gün öğled mitingde I cağı tahr sı muhtem ne bir bah sıkacaklar sına mâni

İzmirde va vardır. nunnı oldu şilecek ve istenecekti Bu miti Doktor Mı hatinler ş sa Celâl E ni soran g yanatte se rldığıni t sabahleyin

lerinde bu ninin intiş halk üzeri

asi daha

İzmir. He lunan ge ç dakika nekte idi

giddetine layınabil ir. Fa etmek i esi lüzum

atı

İzmir. Se iradesini

areketler inde yapı amf had lı yurdum ri parti i imkân ları isbat erimiz ol e olduğu edir. Hal ilânların tin irade ine tecel iz seçim r.

İletimizin şösterdiği layı Par una duy unu heyet iç şünhe tlar altın unan se İletimizin ve itidal ünde ol

Seçimi kaybeden Demokrat lara şimdî daha ağır ve daha mesuliyetli vazifeler düşüyor.

Milletvekili azımsanmayacak bir kuvvettir. Bunu yerinde kullanarak memleketimizi büyük bir felâha götürecektir. Bunu demokratik prensiplerin tahakkukuna eskisinden daha büyük bir azim ve kararlı çalışmalıdır.

YENİ TÜRKİYE

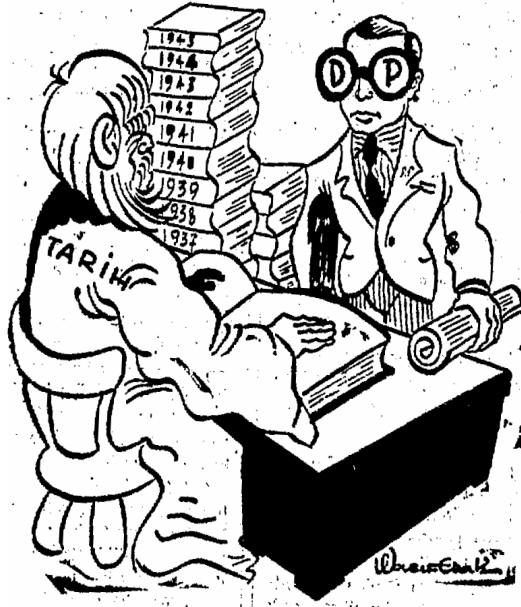
NOT: Boş kalan yerler Sıkı Yönetim Komutanlığının emri ne ayularak tayyedilmiştir.

Kahve ve çay

(Bas tarafı 1 incede)

çekilen bu iki maddenin artık savastan önceki miktarda itha

T: e tenzil

— Başlangıç için hakkında ne yazayım?
— Milletimin sevgi ve itimatını.

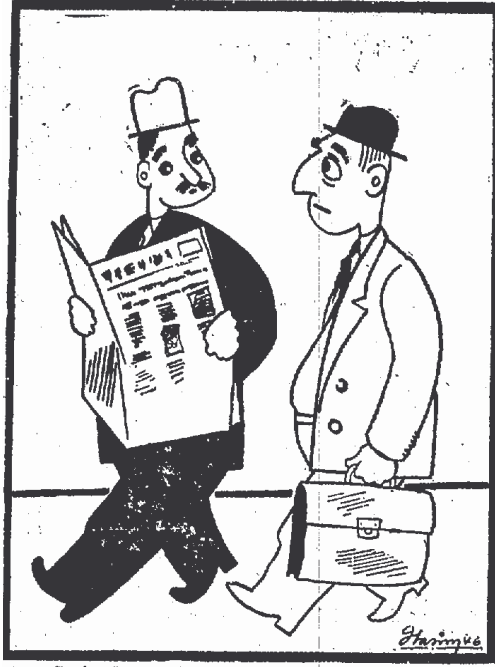
Yeni Türkiye, 15 Temmuz 1946, Sayı: 11.

BASIN KANUNU HAKKINDA BİR AÇIKLAMA:

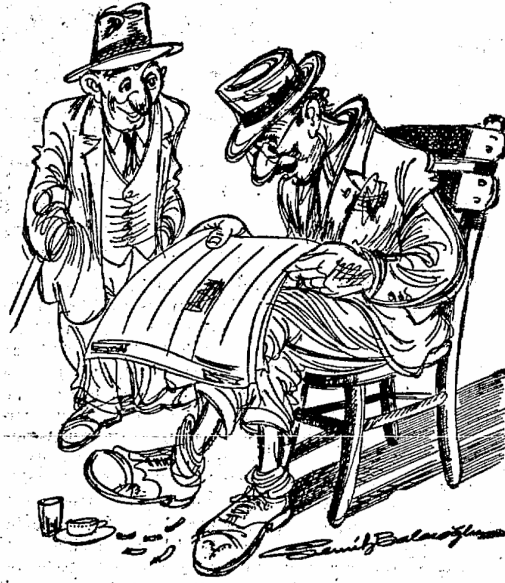
PEKER — Yeni Basın Kanunu hakkında bazı yersiz söylentiler dolayışından bu hususta bir açıklamada bulunmayı lüzumlu buldum: Malûmunuz üzere bu iki şahıs aynı ana ve babadan oldukları halde, lisanları birbirine uymamaktadır. Arada bir muvazene temini için böyle bir tedbire başvurulmuştur.

Yeni Türkiye, 15 Eylül 1946, Sayı: 71.

— Seçim hareketleri çok alevlendi...
— Tabii... İşe "Çakmak" karıştı!

Yeni Türkiye, 8 Temmuz 1946, Sayı: 4.

— Şu Sovyet notasının başı nasıl bağlıyordu ya? — Sol anahtarıyla!

Yeni Türkiye, 20 Ekim 1946, Sayı: 106.

— Kafanda öyle bir proje var ki, fakat param yok!
— Haydi ulan sen de, Belediye gibi konuşma.

Yeni Türkiye, 17 Ekim 1946, Sayı: 103.

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri ve Resmi Yayınlar:
Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, 030 01 65 402 6/1,2,5,6
T. C. Resmi Gazete, 24 Eylül 1946 Salı, Sayı: 6416

Kitap ve Makaleler:

- APAYDIN, Burhan (1946). "Sovyetlerin Müşterek Müdafaa Hakkındaki Teklifleri Ne İçin Kabul Edilemez?", *Yeni Türkiye*, 26 Kasım 1946, Sayı: 115.
- Bedii Faik (2001). *Matbuat Basın Derkeken Medya*, Cilt:1, İstanbul: Doğan Kitapçılık.
- DEMOKRAT, (1946). "Boğazlar Meselesi Diye Bir şey Var mı?", *Yeni Türkiye*, 22 Ekim 1946, Sayı: 108.
- DEMOKRAT, (1946). "Yeni Matbuat Kanununa Selâm", *Yeni Türkiye*, 25 Eylül 1946, Sayı: 81.
- ERYAVUZ, İhsan (1946). "Havuz ve Yavuz Meselesinin İçyüzü-54", *Yeni Türkiye*, 20 Eylül 1946, Sayı: 76
- GEVĞİLİ, Ali (1983). "Türkiye Basını", *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, Cilt: 1, İstanbul: İletişim Yayınları.
- GÖKBERK, M. Ali (1939). *Ağaç ve Orman Antolojisi*, Ankara: Titaş Basımevi
- GÖKBERK, M. Ali (1946). "Boğazlar Herşeyden Evvel Türklerindir", *Yeni Türkiye*, 14 Ağustos 1946, Sayı: 41.
- GÖKBERK, M. Ali (1946). "Boğazlar İşinin Son Merhalesi", *Yeni Türkiye*, 23 Ekim 1946, Sayı: 109.
- GÖKBERK, M. Ali (1946). "Boğazlar ve Sovyet Rusya", *Yeni Türkiye*, 13 Ağustos 1946, Sayı: 40.
- GÖKBERK, M. Ali (1946). "Devlet İdaremizin Karakteri", *Yeni Türkiye*, 5 Temmuz 1946, Sayı: 1.
- GÖKBERK, M. Ali (1946). "İnsan Hakları Cemiyeti Mareşal ve Demokrat Parti", *Yeni Türkiye*, 22 Ekim 1946, Sayı: 108.
- GÖKBERK, M. Ali (1946). "Yeni Kararlar", *Yeni Türkiye*, 13 Eylül 1946, Sayı: 69.
- GÜNEŞ, Hurşit (1998). "Dünden Bugüne Para Politikaları", *75 Yılda Para'nın Serüveni*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- GÜRKAN, Nilgün (1998). *Türkiye'de Demokrasiye Geçişte Basın (1945-1950)*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- KABACALI, Alpay (1994). *Türk Basınında Demokrasi*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- KOLOĞLU, Orhan (2006). *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*, İstanbul: Pozitif Yayınları.
- MUHASİPOĞLU, "Millî Birliğimiz Aşılmaz Bir Kaledir", *Yeni Türkiye*, 12 Ekim 1946, Sayı: 98.
- MUMCU, Uğur (2002). *40'ların Cadı Kazanı*, Ankara: Umak Vakfı Yayınları 22.
- PAKKAN, M. Fahrettin (1946). "Fikirlerini Sorduğumuz Zevat İki Noktada İttifak Etmiş Gibidirler", *Yeni Türkiye*, 21 Temmuz 1946, Sayı:17.
- PEKTAŞ, Şerafettin (2010). *Millî Şef Döneminde Cumhuriyet Gazetesi*, İstanbul: Fırat Yayınları.

- SERTEL, Zekeriya (2000). *Hatırladıklarım*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- SÖYLEMEZOĞLU, Galip Kemal (1946). "Sovyetlerin 2 nci Notası", *Yeni Türkiye*, 2 Ekim 1946, Sayı: 88".
- TEZEL, Yahya S. (1994). *Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi (1923-1950)*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- TINAL, Melih (1999-2000). "Türkiye'de Bir Sivil Toplum Örgütü: İnsan Hakları Derneği (1946)", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Cilt: III, Sayı: 9-10, İzmir: DEÜ Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü.
- TOKER, Metin (1990-3.baskı). *Demokrasimizin İsmet Paşa'lı Yılları 1944-1973*, İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- TOMBUŞ, İhsan (2003). *Ankara Cinayeti*, Ankara: Bilgi Yayınevi.
- TOPUZ, Hıfzı (1996). *100 Soruda Başlangıçtan Bugüne Türk Basın Tarihi*, İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- TOPUZ, Hıfzı (2003). *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- YALMAN, Ahmet Emin (1997-2. Baskı). *Yakın Tarihte Gördüklerim ve Geçirdiklerim 1922-1971*, Cilt: II, İstanbul: Pera Yayıncılık.
- YENİ TÜRKİYE, (1946). "Demokrasi ve Yeni Türkiye", *Yeni Türkiye*, 5 Temmuz 1946, Sayı: 1.
- YENİ TÜRKİYE, (1946). "Zarurî Bir İzah Yeni Türkiye Müstakil Değil Demokrat Bir Gazetedir", *Yeni Türkiye*, 20 Eylül 1946, Sayı: 76.